

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 22

София, понеделникъ, 19 декемврий

1932 г.

25. заседание

Петъкъ, 16 декемврий 1932 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. и 30 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	545	2) Томова Мария Костова, отъ с. Върбешки Веслецъ, Врачанска околия. (Прието)	556
Питания:		3) Горно-Станчово с., Св. Врачка околия, отъ кмета. (Прието)	556
1) отъ народнитъ представители Д. Нейковъ и Г. Чешмеджиевъ къмъ министритъ на търговията, промишлеността и труда и на вътрешнитъ работи и народното здраве относно стачката на работницитъ въ фабриката на братя Рашееви въ Габрово. (Съобщение)	545	4) Българско дружество „Червенъ кръстъ“ въ София. (Отлага се за проучване и искане мнението на Военното министерство)	556
2) отъ народния представителъ К. Пастуховъ (устно) къмъ председателството на Народното събрание — пита: кога бюрото на Камарата смѣта да постави на дневенъ редъ интерпелацията на народния представителъ д-ръ Н. Думановъ относно действия на министра на правосъдието Д. Върбенковъ. (Отправяне)	546	5) Александровъ Никола, отъ с. Дълго-поле, Българградчишко. (Неприето)	557
Законопроекти:		6) Стояновъ Ганчо, отъ с. Бръгово, Карловска околия. (Прието)	557
1) за плащане обезщетения и даване награди на земеделскитъ стопани при загуби, причинени отъ епизоотии. (Първо четене — продължение разискванията и приемане)	546	7) Димитрова Гергана, отъ гр. Ломъ, живуща въ гр. София. (Прието)	557
2) за карьеритъ. (Първо четене)	548	8) Борима, Голѣма-Желѣзна и Старо-село, Троянска околия, отъ жителитъ. (Заявлението се изпраща въ Министерството на земледелието и държавнитъ имоти)	557
Прошения отъ:		9) Аначковъ Димитъръ, отъ с. Прекръсте, Истатовъ Стефанъ и Кръстевъ Арсо, отъ с. Беренде, Годечка околия. (Прието)	561
1) Нешковъ Дончо Стефановъ, отъ с. Слатарица, Еленско. (Прието)	555	10) Смаиловъ Молла Хасанъ, отъ с. Пчеларе, Харманлийско. (Заявлението му се изпраща въ Министерството на финанситъ за мнение)	561
		11) Мустафовъ Хюсеинъ, отъ с. Ришъ, Преславска околия. (Прието)	563
		Дневенъ редъ за следващото заседание	563

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присъжествуватъ нуждното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Боджиевъ Асенъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Иванъ, Василевъ Ради, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Павелъ, Деневъ д-ръ Стоянъ, Деневъ Андрей Пеневъ, Деневъ Сѣби Димитровъ, Дрънски Димитъръ, Запряновъ Петко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Запрянъ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Казанаклиевъ Георги, Капитановъ Анастасъ, Киселички Христо, Кораковъ Крумъ, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кършовски Крумъ, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Лулчевъ Коста, Мариновъ Василь, Маринчевъ Георги, Найденовъ Никола, Наумовъ Александъръ, Неновъ Атанасъ, Николовъ Лазаръ, Петковъ Борисъ, Петковъ Петко, Петровъ Дойчинъ, Поповъ Еню, Поповъ Стефанъ, Радевъ Георги, Радоловъ Александъръ, Рангеловъ Раденко, Русиновъ Костадинъ, Стояновъ Георги, Тасла-

ковъ Цвѣтко, Ташевъ Димо, Тотевъ Деню, Тошевъ Сава, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Христовъ Димитъръ, п. Цвѣтковъ Кръстю, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и Шидерски Едрю)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Христо Киселички — 1 день;
 На г. Стойне Ризовъ — 2 дена;
 На г. Крумъ Кършовски — 1 день;
 На г. д-ръ Георги Димитровъ — 4 дни;
 На г. Николай Лунговъ — 4 дни;
 На г. Георги Енчевъ — 3 дни и
 На г. Коста Желевъ — 2 дена.

Постѣпило е питане отъ народнитъ представители г. г. Димитъръ Нейковъ и Григоръ Чешмеджиевъ къмъ г. министра на търговията, промишлеността и труда и къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве относно стачката на работницитъ въ фабриката на братя Рашееви въ Габрово. Препишъ отъ това питане ще се изпрати на г. г. министритъ, за да отговорятъ.

Пристапваме къмъ първата точка отъ дневния редъ.

К. Пастуховъ (с. д): Искамъ думата преди дневния редъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Имате думата.

К. Пастуховъ (с. д): Искамъ да зная — съжалявамъ, че г. министър-председателътъ не е тукъ — кога бюрото на Камарата смѣта да постави на дневенъ редъ станалата вече тъй шумна интерпелация?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Презъ идущата седмица.

К. Пастуховъ (с. д): „Идущата седмица“ е като „идущия петъкъ“ — тѣ нѣматъ свършване. Азъ мисля, че следъ като толкова време се отлага поставянето ѝ на дневенъ редъ, твърде много се излага престижътъ на Народното събрание, ако работитѣ продължаватъ тъй до безконечност. Азъ не разбирамъ по коя причина, когато имаме единъ правилникъ, който повелява, че всѣки четвъртъкъ се разглеждатъ интерпелации — а тази интерпелация е отъ такова естество, че засѣга интереситѣ на всички партии — . . .

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Единъ домашенъ въпросъ!

К. Пастуховъ (с. д): Той е единъ въпросъ, по който всички партии ще взематъ участие — . . . вие още не сте въ положение да я поставите на дневенъ редъ.

Днесъ четохъ едни хубави изявления на председателя на Камарата, който е голѣмъ майсторъ на елегантнитѣ форми. Азъ ще възпроизведа нѣкои отъ тѣхъ, за да си послужа. Той казва: „Ако трѣбва да се жертвува за Народния блокъ единъ кабинетъ, ще го направимъ. Ако трѣбва да се жертвува за днешното правителство единъ или двама министри, и това ще сторимъ“. Азъ питамъ, какво трѣбва да направимъ, когато престижътъ на Народното събрание, на Парламента, като Парламентъ, трѣбва да се запази, съгласно тия формули на уважаемия председател на Камарата, г. Малиновъ? Съ тази приказна интерпелация ние станахме за посмѣшище въ очитѣ на общественото мнение. Нашиятъ Парламентъ е приниженъ, защото, очевидно става, той не може да упражни едно отъ най-важнитѣ си права, което стои винаги въ зависимостъ отъ разположението на правителството. Не разбирамъ кои съображения — и съжалявамъ, че г. министър-председателя да отлага поставянето на дневенъ редъ интерпелацията. Нима, г. г. народни представители, междупартийнитѣ търкания въ лагера на болшинството ще бждатъ мѣродавни за Народното събрание да изчаква . . .

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Пастуховъ! Вие искате да се постави интерпелацията на дневенъ редъ. Е добре, председателството взема актъ отъ Вашитѣ думи и ще съобщи на съответнитѣ мѣста.

К. Пастуховъ (с. д): Моля. Азъ не искамъ да стоимъ на благоусмотрението на правителството при упражнението на едно право, признато отъ конституцията и отъ правилника за вътрешния редъ, по единъ въпросъ, който вълнува общественото мнение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Добре, председателството взема актъ отъ Вашитѣ думи.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не искамъ правителството да избира произволно и да отлага до безконечност поставянето на дневенъ редъ на интерпелацията. Азъ не желая да бждемъ подмушвани отъ страни, кога и какъ да се действува спрямо правителството и отдѣлнитѣ негови членове. Най-после, за честта на Парламента, не само на отдѣлни министри, трѣбва тази интерпелация да се сложи на дневенъ редъ, за да се види дали фактитѣ, които сѣ посочени въ нея, сѣ истински или не, дали тѣ петиятъ кабинета или не, защото противното е може би по-опасно. То показва, че се отбѣгва нейното поставяне на дневенъ редъ поради туй, че се чувствува истинността на формулиранитѣ въ нея факти.

Ето защо, г. председателю, като сте склонни да възприемете идущата седмица да бжде сложена на дневенъ редъ интерпелацията, азъ моля да се съгласите на следния компромисъ: да фиксираме единъ день, да се знае, вторникъ или сръда — еди-кога си.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Деньтъ, опредѣленъ за интерпелациитѣ, е четвъртъкъ.

К. Пастуховъ (с. д): Ние не можемъ да чакаме, да си провѣри болшинството, всѣки единъ какъ ще гласува. Тя е загубена работа. (Възражения отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Председателството ще замоли кабинета и съответния министъръ, интерпелацията да бжде разгледана въ четвъртъкъ.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ бихъ желалъ, понеже мина единъ четвъртъкъ, мина втори четвъртъкъ, председателството да се съгласи да се гласува сега, да се опредѣли деньтъ. (Възражения отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Идущия четвъртъкъ.

К. Пастуховъ (с. д): Това е упражнение на едно право. То не е произволъ, то не е капризъ, то не зависи отъ Васъ и отъ министра. То зависи отъ това — всички да изпълнимъ длъжността си по конституцията и правилника.

Министъръ Д. Гичевъ: (Къмъ председателствуващия) Правилникътъ не му дава възможностъ да говори повече.

Х. Родевъ (нац. л): По коя точка отъ дневния редъ говори, г. председателю? Това не е въ хармония съ правилника за вътрешния редъ, да говори толкова много.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Той напомня дълга на бюрото.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ имамъ право 15 минути да говоря. И азъ бихъ желалъ и другитѣ групи да се произнесатъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Пастуховъ!

К. Пастуховъ (с. д): Недейте ми се моли за работи, които се разбиратъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Трѣбва да му благодарите, че Ви напомня дълга.

Отъ мнозинството: Ей-й!

Министъръ Г. Петровъ: Много сте елегантенъ, г. Пждаревъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да! Пристаиваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: първо четене на законопроекта за плащане обезщетения и даване награди на земеделскитѣ стопани при загуби, причинени отъ епизоотии — продължение разискванията. Има думата г. министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Министъръ Д. Гичевъ: Г. г. народни представители! Чувствувамъ моята задача при защитата на настоящия законопроектъ извънредно много улеснена, следъ като ораторитѣ . . .

(К. Пастуховъ говори съ Д. Нейковъ и се усмихва) Моля, г. Пастуховъ, повече приличие въ заседанието на Камарата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Пастуховъ! Права бележка.

К. Пастуховъ (с. д): Приемамъ я.

Министъръ Д. Гичевъ: Смѣтамъ, че достатъчно се чесахте, за да нѣма нужда други да ви чешатъ.

Следъ като всички представители на парламентарнитѣ групи се обявиха по начало за законопроекта, много естествено е, че сега, когато той предстои да бжде гласуванъ по начало, на първо четене, моята задача е много лесна, щомъ основнитѣ подожения, които сѣ легнали въ него, се одобрятъ, се приематъ отъ представителитѣ почти на всички парламентарни групи или поне отъ тия, които пожелаха да се изкажатъ по него.

Смѣтамъ, г. г. народни представители, че по разисквания законопроектъ, който засѣга само една частъ отъ нашитѣ грижи за родното скотовѣдство, е свършено излишно да направя това, което направиха нѣкои отъ предговорившитѣ, — да сложа на разглеждане изцѣло скотовѣдната проблема въ нашата страна. Може би ние ще имаме другъ поводъ за това. Днесъ, обаче, мисля, че съвсемъ нѣма да бжде намѣсто, ако започнемъ да правимъ една история на

развитието на скотовъдството в нашата страна, да си съобщаваме това, което на всички е известно, че, преди да бъдем земеделци, сме били единият пастирски народ, след това — че самата трансформация на нашето земледелие ни налага да минем към скотовъдството, да говорим за ролята и значението на това голямо богатство, което при днешните понижени цени се равнява на 13—14 милиарда лева, или пък да говорим за всички грижи, които една власт трябва да положи, или за всички предпоставки, които трябва да създадем, за да насърчим нашия стопанин към по-разумно и по-интензивно отглеждане на животни в нашата страна.

Настоящият законопроект има една скромна задача. Скотовъдството, това голямо наше национално богатство, е изложено на големи рискове също така, както е изложено тообщо богатството на българския земеделец, защото това, което се ражда на полето, е под открито небе и носи рисковете не само на небето и на градушката, но е изложено и на много болести. Напр., само тази година ние имаме от зърнените храни една загуба приблизително от 1.200.000.000 л., причинена от различните болести по тях, вят от загубите, които е причинила градобитната. Не са малки и загубите, които ни причиняват болестите по лозята, по овошните градини, по зеленчуковите градини и т. н. Не малко са жертвите и загубите, които търпи българското земеделско стопанство, българският селянин и от различни болести по животните, особено от заразните болести, които често пъти имат епидемична форма. Досега грижите, които е полагала нашата държава за изкореняване на тези болести или за тяхното ограничаване, са били не само да се лъкуват, след като се появят те, но и да се вземат всички необходими мерки, за да се попречи на тяхното появяване. До днес, обаче, държавата е разчитала не само на съзнанието на българския скотовъдец, за което ние още много трябва да работим, за което работим, и за което сега Ветеринарното отделение е наредило до ветеринарните лекари, наред с непосредствената си лечебна задача, да вършат и една пропагандаторска, една просветителна дейност между българското земеделско население; ние сме разчитали досега в висша степен и на страха от санкциите на различните санитарно-ветеринарни закони, които ще заставят, ще принудят земеделското население да бъде единият сътрудник в борбата на нашите санитарни власти най-вече с заразните болести по добитка. Днес се пристъпва към една друга мярка: не само чрез принуда и чрез съзнание, което може да идва по-бавно, но чрез възнаграждаване материално земеделския стопанин, да накараме скотовъдците да има смъртка и да има вече полза да стане сътрудник на санитарно-ветеринарните власти в изпълнение на тяхната задача. Вместо глоби, вместо наказателни санкции, ние прибъгваме към обезщетения и към награди на всички онези, които овреме се притечат на помощ било с своевременно съобщаване, било с друго съдействие, което могат да дадат на нашите санитарни органи.

Направи се забележка от някои от преждеговорилите, че настоящият законопроект би могъл да бъде, вместо отделение, само едно измънение на някои от членовете на съществуващия закон за санитарно-ветеринарна служба. Може би за това заблуждение е виновно и заглавието, което сме сложили на законопроекта и което в началото беше малко по-друго, именно: „Закон за закрила на земеделца-стопанин при загуби, причинени от епизоотии“. Но на нас е известно, че има вече един закон за закрила на земеделца-стопанин и тъкмо за да не става смъшение в термините, поне при обикновените говори, измънихме заглавието. Може би то не е много сполучливо, може би по-сполучливо щеше да бъде, ако бяхме сложили такова заглавие: закон за подпомагане земеделца при такива и такива случаи и т. н. и т. н., защото от съдържанието на този законопроект ще видите, че той не е законопроект само за обезщетяване и даване награди, а че засъга голяма част и от материята, която беше уредена с закона за скритите недостатъци у животните. По такъв начин ще видите, че материята, която досега е била уреждана от 2—3 отделни закона, влиза тук в този закон, за да го направи по-ефективен.

Относно страха на някои народни представители — мисля, че в тяхното число беше и г. Данаилов — че забележката, която имаме в настоящия законопроект, какво фонд „Епизоотии“ служи само за целите, предвидени в настоящия закон и в чл. 224 от закона за санитарно-ветеринарната служба, че ни ограничи, ще ни върже ръцете и няма да ни даде възможност да по-

жим онези грижи с средствата, които се набират от фонда „Епизоотии“, за целите на нашето скотовъдство, за построяването на лечебници и т. н. и т. н., е напълно неоправдан, след като се прочете чл. 224, където се казва, че средствата на този фонд могат да бъдат изразходвани именно за тия цели, за които се бон г. професорът, че няма да бъдат давани средства.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Във политиката на един министър е да насочи един средства към известна цел. Вие ще ги насочите само в борба срещу епизоотии, но няма защо да измъняте закона, който разпорежда за различни цели, еднакво полезни, тъй да се каже, без да се предвиждат кредити. Мисля, че съм прав. Зависи от министъра да насочи известна сума към по-голяма цел.

Министър Д. Гичев: Уважаемият ми към Вас, г. Данаилов, ме кара да не Ви отговоря така, както бих отговорил на някой друг, да се ограничи само да Ви процитирам чл. 224 от закона за санитарно-ветеринарната служба, за да видите, че ако бяхте прочели този член, нямаше да направите такова възражение. Фондът „Епизоотии“ служи за обезщетения, за извършване разходи за построяване на специални постройки, за борба с епизоотии и т. н. — излишно е да чета — а нашата забележка казва, че служи само за целите, предвидени в настоящия закон, и за целите, предвидени в чл. 224 на закона за санитарно-ветеринарната служба. Следователно, служи за тия цели, за които Вие се боите, че няма да намерим средства. Вие сте жертва на едно недоразумение поради това, че не сте си направили труда да прочетете чл. 224 от закона за санитарно-ветеринарната служба.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Тази забележка е безсмислена, тъй както е редактирана. На това аз искам да Ви обърна вниманието. Зависи от Вас каква политика ще водите.

Министър Д. Гичев: Г. г. народни представители! Аз съм за излизане да посочвам загубите през различните години и смъртните случаи от различните болести, които са причинени на различни животни, било еднокопитни, било двукопитни. Поради добрата организация на ветеринарната служба при Министерството на земледелието, както чистото на селищата, в които се явяват епизоотии, така и числото на жертвите, следователно, и разходите на обезщетенията, които трябва да плащаме, все повече и повече намаляват, и, следователно, за нас не може да съществува абсолютно никакъв страх, че средствата, които ще ни бъдат необходими, за да изпълним постановленията на този закон, за да подпомагнем земеделците при постраждане и да ги направим един доброволни сътрудници и пионери на нашата здравеопазна политика по животните, няма да бъдат намалени и изразходвани.

Г. г. народни представители! Аз съм убеден, че цялото народно представителство е дълбоко проникнато от голямото значение, което има скотовъдството в нашия стопански живот не само затова, защото той е бил източникът досега — а според моето скромно разбиране, ще продължава да бъде източник — на всичката онази физическа сила, която е необходима за разработване на нашата земя, но и поради това, че дребният трудов характер на нашето земеделско стопанство, особеността терен и специалните култури, към които ще бъдем заставени да преминем, дотъч няма да позволят на трактора и машината да измънят живия работен добитък, както можа това да стане в други някои страни. Независимо от туй, поради голямото обезщетение на зърнените храни, резултат на голямото производство в задокеанските страни и в Русия, резултат на машинното производство в тамошните девствени и неизтощени още земи, което предизвиква такова страшно понижение цените на зърнените храни, ние не ще имаме смъртка да изнасяме зърнените храни. Ние ще се принудим в известни области, където климатът дава възможност, да преминем към други култури, но все пак у нас ще остане единият твърде значителен район, особено Крайдунавска България, където щем-не-щем ще произвеждаме жито и царевича, и ние ще трябва да дадем възможност на земеделското население в този район, вместо да продава на безценък своите зърнене храни, като ги изнася в чужбина и почти да ги подарява, да ги трансформира, да ги прекара през тия малки работилници, животните, и да ги обърне в животински произведения, които могат да му платят по-добре труда.

Азъ съм напълно съгласенъ, че ние можемъ да вземемъ всички мѣрки за подобрене на нашето скотовѣдство. Ние можемъ да създадемъ достатъчно фуражъ, който все още продължава да бѣде единъ голѣмъ проблемъ, защото у насъ меритѣ намаляватъ, а добитѣкътъ се увеличава; ние можемъ да създадемъ най-модерни обори; ние можемъ да научимъ народа да отглежда най-добъръ добитѣкъ; ние можемъ да организираме най-добре здравеопазването на добитѣка и жертвитѣ на эпизоотитѣ да ги сведемъ до минимумъ, но все пакъ не създадемъ ли това, което е лостътъ на стопанския прогресъ, което е двигателътъ на стопанската дейность, не създадемъ ли условия производителътъ да извлѣче облаги отъ своята стопанска дейность, като продаде лесно и на добра цена своитѣ произведения, ние нѣма да разрешимъ въпроса. Този въпросъ, г. г. народни представители, наистина не е разрешенъ. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ констатациитѣ на г. Григоръ Василевъ, че нашата държава въ това отношение много малко — да не кажа почти нищо — е направила. Ние имаме едно примитивно скотовѣдство: пасѣха стадата по пасищата въ планинитѣ и въ меритѣ на обширнитѣ полета, задоволявахме вкуса на близкия ориенталски пазаръ. Войнитѣ, обаче, измѣниха не само картата на свѣта, но и живота на народитѣ. И ние виждаме, че Турция отъ вносителка е на пътъ вече да стане износителка на млѣчни продукти. Поради особенитѣ ни отношения съ Гърция, износътъ ни въ Гърция, който бѣше по-голѣмъ и отъ този въ Турция, ние, засега поне, го нѣмаме и не знаемъ за колко време грѣцкиятъ пазаръ ще бѣде затворенъ за насъ.

Азъ нѣма да се спирамъ на всички прѣчки, които се правятъ на нашия транзитъ на добитѣкъ отъ страна на Югославия, която отказва и ще продължава да отказва сключването на ветеринарна конвенция. Нѣмамъ за целъ да прави екскурзия изъ областта на външната политика, както направи това г. Григоръ Василевъ. Азъ предпочитамъ да мина тия въпроси транзитъ, за да не затрудня транзита на нашиятъ скотовѣдни произведения. (Рѣжоплѣскания отъ мнозинството) Но азъ смѣтамъ, че ние имаме дългъ да намѣримъ свободенъ пътъ за произведенията на нашето скотовѣдство. Ние имаме възможность да намѣримъ два такива пътя: единиятъ е по Дунава, другиятъ е по море. За голѣмо съжаление, ние не сме използвали тия свободни пътища. Ние имаме свободенъ пътъ презъ Черно-море, но не сме се погрижили да го организираме и използваме. Трѣбва да заявя, че грижитѣ на Министерството на земледѣлието и правителството сѣ, този пътъ да бѣде използванъ. Необходимитѣ проучвания сѣ направени и мога да кажа, че имаме дори единъ планъ за намиране на необходимитѣ срѣдства за тая целъ, за да могатъ всички хладилни инсталации, които ще ни сѣ потребни, както извънтрешността, така и на нашиятъ черноморски пристанища, да бѣдатъ инсталирани. Другото остава на грижитѣ на Министерството на желѣзницитѣ, за да можемъ било чрезъ наши, било чрезъ чужди параходни компании да излѣземъ на чуждитѣ пазари.

Позволихъ си да направя това отклонение, защото не можахъ да се стѣпя да не дамъ единъ малъкъ отговоръ на тия въпроси, които се повдигнаха мимоходомъ, по поводъ на тоя законопроектъ, въ връзка съ цѣлата наша скотовѣдна политика.

Следъ като чухъ, че законопроектътъ намира одобрението почти отъ цѣлото народно представителство; декларирайки, че ще се взематъ предъ видъ отъ комисията всички тѣзи забележки които се направиха по нѣкои постановления на законопроекта — каквато бѣше забележката за суперъ-арбитра при разрешаването на спороветѣ по закона за скрититѣ недостатѣци, за който случай можемъ да намѣримъ въ комисията друга формула, която може да бѣде по-опростена, по-малко сложна, за да направимъ това правораздаване по-ефикасно и по-бързо, а не както сега спороветѣ да се разрешаватъ, следъ като Господъ ги е разрешилъ, т. е. следъ като е умрѣло добичето, за което се съдятъ странитѣ — азъ ви моля, г. г. народни представители, да гласувате предложението законопроектъ. (Рѣжоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за плащане обезщетения на даване награди на земеделскитѣ стопани при загуби, причинени отъ эпизоотии, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за кариеритѣ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретаръ Б. Мелнишки (нац. л.): (Прочита мотивитѣ на законопроекта — вж. прил. Т. I, № 15)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Понеже законопроектътъ е доста дългъ, които сѣ съгласни да се счита за прочетенъ, моля, да вдигнатъ рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Цоню Бръшляновъ.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Проектътъ, който ни се предлага на вниманието, безспорно е важенъ и навремененъ. Всички законопроекти сѣ важни за материята, която уреждатъ, всички законопроекти сѣ навременни, когато има какво да поправятъ въ съществуващото законодателство. Въ това отношение трѣбва да се признае, че законопроектътъ за кариеритѣ е и важенъ, и навремененъ.

Но, г. г. народни представители, не чувствувате ли, поради липсата на интересъ, който сами вие не проявявате, какъ нѣкакъ-си не навреме дохождатъ да ни занимаватъ проекти като този?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Противоречите си. Нали казахте, че е навремененъ?

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Той е навремененъ, защото има какво да поправи, но, г. министъръ-председателю, безъ да бѣда много остъръ, азъ изпълнявамъ единъ дългъ, като ви казвамъ не само мнението на нашата парламентарна група, но и мнението на онова общество, съ което ние имаме допирни точки — че ние очаквахме отъ правителството много по-важни, много по-съществени, отговарящи на назрѣлитѣ нужди на живота мѣроприятия. И азъ пожелавамъ часъ по-скоро да ни занимаете съ тѣхъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Кажете ни нѣкои отъ тѣхъ.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Ще ги изброя.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Избройте ги, за да ги чуя.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Дано, обаче, невнясиянето имъ не се дължи на това, че не сме Ви ги казали.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): (Казва нѣщо)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Е. Пждаревъ! Азъ съмъ чакалъ цѣла година за да внесете единъ законопроектъ. Азъ ще направя статистика, за да ви кажа презъ една сесия колко законопроекти сте прокаравали.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Времето минава.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Има време. Всички законопроекти ще дойдатъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Който върви подиръ живота, така ще отговаря.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Г. Пждаревъ! Нѣмате думата!

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Съ внесении законопроектъ се урегулира стопанисването, експлоатирането и фискалното използване на едно ценно народно богатство. Това е безспорно. Стойността на това богатство, наречено кариери, ние щѣме да оценимъ само ако ние го нѣмахме въ България. Въ реда на онѣзи изкопаеми, които законопроектътъ причислява къмъ кариеритѣ, има такива, които сами по себе си сѣ ценни, но, за жалость, въ нашата страна ги има повече за чешитѣ. Все пакъ гипсътъ, тебеширътъ, слюдата и нѣкои други ги имаме въ достатъчно количество. Кариерно богатство, обаче, у насъ съставлява строителниятъ, както и за построяване улицитѣ и за украсяване камененъ материалъ. Достатъчно е, г-да, да си спомнимъ владайскитѣ и пловдивски сиеинитѣ, цѣровскитѣ пѣсѣчници, бѣловскитѣ и врачански варовици, русенския бигоръ. Позволете ми две думи за него. Сведущи хора увѣряватъ, че половината отъ Букурещъ още отъ турско време е строенъ съ русенски бигоръ.

Министър Д. Гичев: И сега го купува.

Ц. Бръшлянов (д. сг. Ц): И сега го купува, обаче неговият износ среща доста спънки. За жалост, тѣ се дължат не толкова на високитѣ вносни мита въ Ромъния, отколкото на разнитѣ берии, статистически и всѣкакви други износни такси, които, както поне ме увѣриха г. г. народнитѣ представители отъ Русе, съставляват една значителна прѣчка, щото този нашъ материалъ да конкурира съ материала отъ карьеритѣ на Добруджа. Никакъ не би било мѣчно ние сами да си помогнемъ съ премахването на тия такси, защото разработването въ по-голямъ мащабъ на тѣзи карieri може да даде на десетки села въ Русенско добро питание.

Нека спомня за сливникитѣ и пернишки варовници за производство на грамадни количества варъ; за пернишкитѣ плѣвенскитѣ и при р. Панега варовници за цементъ; гебедженскитѣ пѣсѣнници за стѣкло; разградския каолинъ; фотенскитѣ мрамори, както и при Бачково и нѣкои други. Г-да! Вие виждате, следователно, че материята, която урежда този законопроектъ, е голѣма, тя представлява една действителна ценностъ за страната.

Като втора точка отъ това, което искамъ да кажа, е да направя една характеристика на законопроекта.

Преди всичко трѣбва да отбележа, че е направено едно опущение, като при изработването на законопроекта не е взето мнението на Съюза на българскитѣ миноприетатели. Г-да! Това трѣбваше да стане не само защото тѣ щѣха да дадатъ нѣкои компетентни мнения, но и просто отъ уважение къмъ тия труженици, къмъ тия ратници, които сж вложили въ минитѣ и карьеритѣ, като нѣкакви комарджии — както знаете, такъвъ е характерътъ на тази работа — всичкото си имущество, цѣлото си благосъстояние. Азъ направихъ провѣрка въ министерството и се оказа, че мнението на този съюзъ на най-заинтересованитѣ и компетентни лица не е взето. Желателно е преди второто четене на законопроекта това да стане.

Ако сравнимъ настоящия законопроектъ съ стария законъ, който съществува още отъ 1892 г. — погрѣшно е казано въ мотивитѣ, че е отъ 1895 г.; отъ 1895 г. е правилникътъ — ако ги сравнимъ, безспорно, настоящиятъ законопроектъ представлява грамадни преимущества и заради тия преимущества азъ заявявамъ отъ името на нашата парламентарна група, че ние ще гласуваме за него.

Кое е новото въ законопроекта? Новото, г-да, е принципътъ на минната свобода, т. е. правото да се търси карьера и въ чуждо мѣсто, докато по стария законъ можахъ да експлоатирамъ карieri само собственицитѣ на карьеритѣ, разбира се, сами или като ги даватъ подъ наемъ. По стария законъ концесии не се даваха за държавнитѣ карieri; то се отдаваха подъ наемъ и то само за срокъ най-много до 5 години. Можете да си представите кой ще се съгласи да инвестира голѣми капитали за такъвъ кратъкъ срокъ особено въ такива карieri, където е нужно да се направятъ по-дълготрайни съоръжения, приспособления и пр. Вѣрно е, че въ чл. 5 на стария законъ се казва, че държавнитѣ карieri се даватъ на търгъ или доброволно за срокъ не по-голямъ отъ 99 години, но това постановление на закона е останало мъртва буква. И много обяснимо е защо. Шомъ се дава по доброволно съгласие за 99 години, още навремето е изтъкувано, че такава концесия не може да дава другъ, освенъ Народното събрание; тя не се дава, значи, отъ закона, както сега вече законопроектътѣ я дава. Имало е само 2—3 случая на искана концесия за държавни карieri и само една концесия е минала презъ Народното събрание. Това е концесията за цѣровскитѣ пѣсѣнници, дадена на нѣкой-си Митакъ за 30 години. Условието, обаче, сж били направени тукъ такива тежки за концесионера, че той е трѣбвало следъ 2—3 години, загубвайки това, което е вложилъ, да я изостави. Нито една друга държавна карьера не е била дадена на концесия. Нѣкои държавни карieri сж били дадени само подъ наемъ за срокъ до 5 години. Безспорно е, че въ такава кратко време не е могла да бѣде разработена рационално нито една карьера. Този проектъ, който е замисленъ отдавна и върху който е работено редица години и като резултатъ се явява сега, дава възможностъ за по-рационално използване на карьеритѣ. Новото, което той въвежда, както казахъ, е принципътъ на минната свобода, т. е. правото да се търси карьера и въ чуждо мѣсто — не само въ собствено — било то държавно, било то частно, общинско и пр., стига да е свободно — свободно, разбира се, отъ строежъ и други приспособления. Това е

новото и въ туй отношение става приравняване на карьеритѣ къмъ минитѣ.

Що се отнася до карьеритѣ въ държавни мѣста, новото е, че се учредява, чрезъ законъ, даванетоъ имъ на концесии, тѣй както се даватъ и минитѣ. Разликата, обаче, е само тази, че минитѣ, дадени подъ концесия, се даватъ до изчерпване на веществото, а тукъ, карьеритѣ въ държавни мѣста се даватъ само за 50 години, обаче всички карieri, добити подъ концесия възъ основа на запазенъ периметъръ, се даватъ до изчерпване на веществото. Държавнитѣ карieri, обаче, се даватъ само за 50 години. 50 години е достатъченъ периодъ.

Министър Г. Петровъ: Концесии, отстъпени възъ основа на запазени периметри, и въ държавни мѣста сж пакъ до изчерпване на веществото.

Ц. Бръшлянов (д. сг. Ц): Така. Въ всѣки случай 50-годишниятъ срокъ е предостатъченъ и за най-големитѣ инвестиции — и онѣзи инвестиции, които най-дълго се амортизиратъ, и тѣ ще могатъ да бѣдатъ амортизирани. Това не би попрѣчило да може рационално да се разработятъ такива концесии.

Отъ друга страна, приходитѣ на държавата досега отъ карьеритѣ сж били твърде слаби, твърде малки. Съставителитѣ на законопроекта, по сведенията, които поискахъ отъ тѣхъ, сега се надѣватъ държавата да може да получи значително по-голямъ доходъ. Така, напр., досега, макаръ че берията е била пакъ 10% върху продажната стойностъ на грубия материалъ, изваденъ отъ карьерата — както остава и сега — едвамъ около два милиона лева сж постигвали въ касата на държавата отъ берии. При едно производство, което сега надминава 1 милиардъ — това е стойността на извадения, готовъ за употребяване материалъ — при една продажна цена на грубо извадения материалъ отъ всички карieri приблизително на около 300 милиона лева, надѣватъ се, при реда, който се внася, и при санкциитѣ, предвидени въ законопроекта, държавата да има единъ доходъ отъ 30 милиона лева. Безспорно, при този новъ редъ, който ще се създаде, и при тѣзи санкции, каквито нѣма въ съществуващия законъ за плащането на беритѣ, държавата ще има едно значително перо въ своя приходенъ бюджетъ. И въ туй отношение законопроектътѣ заслужава да бѣде приетъ.

Друго ново, което се внася съ тоя законопроектъ, е, че карьеритѣ се раздѣлятъ на стопански и индустриални. Стопански сж онѣзи, които могатъ направо, безъ никакви особени приспособления, да бѣдатъ експлоатирани. Това сж чакълитѣ, пѣсѣцитѣ, камѣнитѣ на повърхността и пр. Всички други, за експлоатирането на които е нужно инвестиции на капиталъ въ строежи и приспособления за преработка на материалитѣ, сж отъ категорията на индустриалнитѣ карieri. Министерството и респ. съветътъ по минитѣ опредѣлятъ кои ще бѣдатъ отъ едната категория и кои — отъ другата.

Въ законопроекта карьеритѣ се приравняватъ къмъ минитѣ не само по отношение на надзора, както бѣше досега, но и по отношение на цѣлия тѣхенъ режимъ. И сега, следъ влизане въ сила на този законъ, какво ще имаме? Въ 3-месеченъ срокъ следъ неговото публикуване ще бѣдатъ приведени въ известностъ всички карieri въ страната, особено всички по-значителни, за които може да се очаква, че ще бѣде поискано отъ тѣхнитѣ собственици или отъ други да имъ се даде индустриална концесия. Въ всички останали свободни мѣста, които не сж регистрирани въ течение на този 3-месеченъ срокъ, ще може въ бѣдеще да се иска запазване на периметъръ. Въ 2-годишенъ срокъ следъ запазването на периметра ще трѣбва да се поиска концесията. Въ другъ 2-годишенъ срокъ тя ще трѣбва да се реализира. Въ туй отношение азъ трѣбва да призная, че въ строгостта да се реализира концесията този законопроектъ, въ сравнение съ закона за минитѣ, представлява единъ прогресъ: не може, както при минитѣ, вѣчно да се държи единъ периметъръ, като следъ изтичане на две години се поиска ново продължение на срока за търсене на периметъръ, както и за реализирането на концесията, ако тя е дадена. Въ туй отношение добре би било да се приравнятъ двата закона, като намирамъ, че настоящиятъ законопроектъ е за предпочитане.

Ново сѣщо е и това, че занаяпредъ се въвежда регистрацията на тѣзи национални богатства — карьеритѣ. Досега въ министерството нѣмаме регистрирани карieri затуй, защото стариятъ законъ, съ неговитѣ 5 члена, на една страничка, не съдържаше подобно постановление

макаръ министерството отъ проучванията на кариеритъ да има едни груби, така да се каже, сведения, че въ страната има надъ 1.600 кариери.

Г-да! Следъ тѣзи нѣколко думи, които даватъ една обща характеристика на законопроекта и които смѣтахъ за нужно да кажа, преди бележитъ, които ще направя върху нѣкои отъ членоветъ, азъ ще направя нѣколко бележки върху нѣкои членове, които ще моля да се иматъ предъ видъ при разглеждането на законопроекта въ комисията.

Чл. 35 отъ законопроекта, който говори за отстъпването на концесии, гласи така: (Чете) „Отстъпването на концесията става съ указъ и влиза въ сила отъ деня на публикуването указа въ „Държавенъ вестникъ“. Този членъ е въ свръзка съ чл. 43, въ който се казва, че това става въз основа решението на съвета по минитъ. Това е добре, но въ чл. 50, ал. II, се предвижда, че когато „въ граници на отстъпната концесия се окажатъ или откритъ и други кариерни вещества, концесионерътъ на кариерата има право на предпочитание и може да поиска разрешение за експлоатацията имъ. Министерътъ на търговията, промишлеността и труда дава или не исканото разрешение.“ Азъ считамъ, г-да, че тукъ има една непълнота, която трѣбва да се поправи. Това даване или не даване на разрешение ще трѣбва да става не по дискретната, тъй да кажа, воля на министра или по негови съображения, колкото тѣ и да бѣдатъ правилни и основателни, а следъ вземане мнението на съвета по минитъ, защото въ сѣщностъ тукъ има едно разширение на дадена концесия — дадена е за единъ предметъ, дава се и за другъ предметъ, който случайно се намира въ сѣщото мѣсто.

Къмъ чл. 51, г-да, има една забележка, която гласи така: (Чете) „Кариера, за която е получена концесия вследствие запазенъ периметъръ, се счита държавна“. Очевидно, тукъ трѣбва да има грѣшка; сигурно се разбира само за онѣзи концесии, които не сѣтъ върху собствено мѣсто. Щомъ една концесия е поискана върху собствено мѣсто, безспорно е, че не може, по факта на поискване концесията, собствеността на кариерата да се счита държавна, защото то е свързано съ последиците отъ следующия членъ, споредъ който, следъ изтичане на 50-годишния срокъ или следъ отнемане на концесията за държавнитъ кариери държавата вече може да ги отдава подъ концесия на другъ.

Заслужава сѣщо така внимание и наредбата на чл. 36, въ който се говори за отказа да се отстъпи една индустриална концесия: поискана е концесия, направена е исканата провѣрка, обаче съветътъ по минитъ, министърътъ не я дава, отказва я. Безспорно, това отказване е единъ административенъ актъ и като таквъ подлежи на обжалване предъ Върховния административенъ съдъ. Единъ човѣкъ, който е ималъ запазенъ периметъръ, който е направилъ разходи по запазването на периметъра, положилъ е трудъ, живѣлъ е съ надеждитъ, че тамъ ще намери нѣщо и поиска концесия; за условията, които се искатъ отъ закона — дали тѣзи условия сѣтъ изпълнени или не, решава съветътъ по минитъ или министърътъ. Но ако заинтересованиятъ остане недоволенъ отъ отказа, безспорно, той има право да обжалва решението по силата на това, че по закона за административното правосъдие той отказъ подлежи на обжалване предъ Административния съдъ. Въ туй отношение нужна е една декларация на г. министра, за да нѣма недоразумения при прилагането на закона.

Министъръ Г. Петровъ: То се разбира отъ само себе си, защото е административенъ актъ.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Въ чл. 56 се визира случаятъ, когато единъ концесионеръ, който експлоатира една кариера, намали нейното производство или свършено го прекрати временно; въ таквъ случай, понеже не се знае докога ще продължи това положение, концесионерътъ е длъженъ да поиска за това предварително разрешение, като укаже причинитъ за това. На министра въ този случай е дадено правото да уважи или не тѣзи причини, следъ като вземе мнението на съвета по минитъ; ако концесионерътъ не се съгласи съ решението, министърътъ разпорежда отнемането на концесията по административенъ редъ. Безспорно е, че това отнемане, като административенъ актъ, трѣбва да подлежи на обжалване предъ Върховния административенъ съдъ. Интересното е, че въ такъва случай, когато се касае за мини, а не за кариери, въ чл. 75 отъ закона за минитъ е предвиденъ другъ редъ: тамъ е предвидено спорътъ да се решава съ арбитражъ. Тукъ нито важноста на спора е толкова голѣма, нито нуждата налага да се постѣпи по начина, който е предвиденъ въ закона за минитъ; следователно, трѣбва да

остане на общо основание правото на обжалване предъ Административния съдъ.

Въ чл. 58 отъ закона за минитъ има една наредба, която и тукъ се въвежда, но съ едно различие, което смѣтамъ, че е плодъ на опущение. Касае се за регистритъ. Въ закона за минитъ е казано, че регистритъ сѣтъ публични и сѣтъ достояние на всички, които се интересуватъ отъ тѣхъ. Безспорно, това е едно много важно постановление, защото то е свързано и съ правото на собственост на мината при случаи на прехвърляне на мини, които, като собственостъ, могатъ да се прехвърлятъ. Тукъ, въ законопроекта, липсва тази наредба и тя ще трѣбва изцѣло, тъй както е въ закона за минитъ, да бѣде проведена и тукъ — че регистритъ сѣтъ публични и сѣтъ на разположение на всѣкого.

Г-да! Споредъ законопроекта, общинитъ ще получаватъ 1% върху продажната цена на бруто извадения материалъ отъ всички кариери. Добре е да се прецени въ комисията дали тоя процентъ е достатъченъ и дали не би могло, безъ да се обременява концесионерътъ, да се предвиди отъ общия процентъ 10%, който е достатъченъ, 2% да бѣде за общината и 8% за държавата. Въ това отношение трѣбва да поощримъ общинитъ, защото тѣ сѣтъ най-близко до кариеритъ, на тѣхъ се възлага, споредъ законопроекта, до голѣма степенъ надзорътъ върху кариеритъ, а отъ друга страна — и издаването на билетитъ, които се въвеждатъ като нѣщо ново, за събиране беритъ. Тогава общинитъ ще иматъ по-голѣмъ интересъ и по-ефикасно ще може да бѣде приложено законътъ особено по отношение надзора върху кариеритъ.

Най-сетне, г-да, въ моитъ бележки бихъ желалъ да спомена и това, че въпросътъ за собствеността на минитъ и кариеритъ, който се урежда отъ закона за минитъ въ връзка съ общия законъ за имуществата, собствеността и сервитутитъ и съ закона за задълженията и договоритъ създава както у насъ, тъй и другаде, колѣзия на права въ случаитъ, когато има прехвърляне право на собственост върху една мина или една кариера — въ единъ случай върху едного съ нотариаленъ актъ, а въ другъ случай върху другъ — чрезъ регистрацията въ регистритъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Тоя въпросъ еднакво засѣга и минитъ и кариеритъ. Добре е да се уреди той по-рационално, за да се избѣгнатъ подобни конфликти, защото има случаи, когато купувачи на една кариера или мина сѣтъ се явявали двама души: единиятъ съ нотариаленъ актъ, другиятъ — чрезъ регистрацията въ регистритъ при Министерството на търговията, и нашитъ сѣдилища различно сѣтъ разрешавали спороветъ въ такива случаи. Понеже тоя въпросъ, както казахъ, засѣга еднакво и минитъ и кариеритъ, добре е да бѣде уреденъ еднакво.

По всички тия съображения, които изказахъ, и съ надеждата, че тия поправки, които посочихъ, ще бѣдатъ взети подъ внимание отъ комисията, заявявамъ, че нашата група ще гласува за тоя законопроектъ. (Ръкоплѣскания отъ сговориститъ — Цанковъ и нѣкои отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтко Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. сг.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ за кариеритъ е единъ отъ добритъ законопроекти, съ които г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда сезира Народното събрание. Той е полезенъ законопроектъ, г-да. Не по троякото наименование трѣбва да сѣдимъ за важноста на законопроекта. Понеже тоя законопроектъ се нарича законопроектъ за кариеритъ, виждаме, че интересътъ на Народното събрание къмъ законопроекта не е особено повдигнатъ. Ако се касаеше за нѣкаква материя, по която може да приказва всѣки, интересътъ щѣше да бѣде по-голѣмъ. Но понеже въ законопроекта се говори за камъни, за пѣськъ, за чакълъ, смѣтатъ го за маловаженъ. Защото, асѣмъ, въ съзнанието на хората това сѣтъ кариеритъ: чакълъ, пѣськъ, плочи, прѣстъ за правене всевъзможни глинени издѣлия. Но отъ гледище стопанско тази материя е важна, защото тя засѣга не само тѣзи нѣколко изкопаеми вещества, които сѣтъ нарицателното на кариерата, а и онѣзи ценни материали, които лежатъ въ недрата на нашата земя въ голѣмо изобилие и които уважаемиятъ г. Цоню Бръшляновъ процитира, като каза кжде се намиратъ, и че нѣкои отъ тѣхъ съставляватъ обектъ за износъ. Такива сѣтъ, напр., голѣмитъ кариери къмъ Русе—Пиргосъ — отъ кждето се вадятъ хубави гранити и се изпращатъ въ Ромѣния. Да не цитирамъ мра-

морнитъ кариери въ Берковско или Бузлуджа и т. н. Природата е надарила нашата страна и съ този родъ подземни богатства. Паралелно съ миннитъ вещества, онъзи изкопаеми вещества, които се третиратъ въ специалния законъ за минитъ, ние имаме и много разнообразни и ценни кариерни материали.

И не можехме да останемъ съ стария законъ отъ 1895 г., състоящъ се само отъ нѣколко членове, който не позволяваше, както правилно е изтъкнато въ мотивировката на законопроекта, едно рационално, правилно и, главно, съ огледъ на общия стопански интересъ на страната експлоатиране. Една отъ голѣмитъ прѣчки за това развитие бѣше тази, че за индустриализирането на тѣзи кариери се даваше 5-годишенъ срокъ, който е свършено недостатъченъ. Не можете вие да искате въ 5 години да бждатъ инвестирани значителни капитали за машини, за приспособления, за организация на работата, съ всичкитъ принадлежности, които изисква едно такова минно предприятие, за да може то да даде своитъ резултати въ единъ такъвъ късъ периодъ. Това е очевидно, г-да! Поради късния срокъ, въ който се отдаваха на търгъ кариеритъ, ние не можехме да очакваме едно пълно и рационално развитие, което да отговори на голѣмия стопански интересъ, който представляватъ тия природни богатства. И затова се налагаше да се излѣзе съ едно ново законоположение, което да регламентира и да даде животъ на онзи родъ природни богатства, които ги нѣма въ съзнанието на народа — ей тѣзи шмиргели, тѣзи фелдшпати, тѣзи целестини, тѣзи барити, тѣзи магнезити, каолинъ и пр., които сѫ извънредно полезни за технологията, за химията и т. н. Съ това азъ оправдавамъ внасянето на този законопроектъ.

Но, г-да, законопроектътъ прави единъ решителенъ завои, една много смѣла крачка въ тази областъ, като приравнява кариернитъ съ миннитъ вещества по отношение на всичкитъ онъзи формалности, на всичкитъ онъзи условия, на всичкитъ онъзи задължения, които се изискватъ отъ едно лице, за да има правото да запази даденъ периметъръ и да има правото да иска кариерна концесия въ единъ запазенъ обектъ. Той възприема принципа на минната свобода, което ще каже, да бжде раздѣлена частната собственостъ на две, да се наложи едно чувствително и тежко ограничение на правото на собственостъ, споредъ което всичко, което е подъ земята, е собственостъ на този, който притежава и повърхността, и да има едно подраздѣление на частната собственостъ въ смисълъ, повърхността да принадлежи на едно лице, а миннитъ пластове или въ случая кариернитъ пластове да принадлежатъ на друго лице. Тукъ има едно уеднаквяване, едно приравняване на правото за търсене, експлоатиране и концессиониране на кариеритъ и правото за търсене, експлоатиране и концессиониране на минитъ. Азъ не мога да се съглася, г-да — така е и почти навсѣкжде — да приравните значението на богатствата отъ минно естество съ значението на тѣзи отъ кариерно естество. Въ цѣлъ свѣтъ се прави тази разлика. Изкопаемитъ вещества отъ категорията на минитъ сѫ изброени въ чл. I на закона за минитъ. Кои сѫ тѣзи вещества? Тѣ сѫ най-ценнитъ, най-важнитъ за стопанското развитие на страната. Поради това тѣхно ценене отъ гледището на стопанскитъ интереси на страната, допустнато е туй тежко накрънение на частната собственостъ. Не може за всѣко едно нѣщо, което се крие въ недрата на земята, да се посегне така круто върху правото на собственостъ. Само съ огледъ на туй, че това сѫ извънредно ценни изкопаеми вещества и че тѣ иматъ голѣмо значение за стопанското развитие на страната, на частното право на собственостъ може да се наложи едно такова съществено ограничение: да се позволи на онзи, който има позволено да търси, да дойде и въ частното имение да прави всичкитъ онъзи необходими за откриването на материалитъ претърсвания, разкопки, и т. н., да причинява вреди и загуби и, когато открие материалитъ, той да е въ правото да поиска отъ държавната властъ една минна концесия, за да може да я експлоатира, като дава периодически по едно даждие, както се казва, или берия на собственика на повърхността. Такъвъ единъ смѣлъ завои, колкото и да сѫ ценни кариернитъ материали, не може да се възприеме, или ако се възприеме, г-да, за да не посегнемъ на правото на собственостъ, ние трѣбва да възприемемъ единъ принципъ на достатъчно, широко и сигурно обезщетение на собственика на повърхността.

Министъръ Г. Петровъ: (Казва нѣщо)

Ц. Бобошевски (д. ср.): Да, имамъ го, г. министре, и го четохъ. Вие сте приели французката система, но оная, която се отнася до минитъ, а тукъ, споредъ моето скромно мнение, ние трѣбва да приемемъ принципа на алтернативното обезщетение: да предоставимъ право на собственика на повърхността, когато пожелае, да получи едно глобално, окончателно и еднѣжъ за винаги обезщетение за всичкитъ онъзи вреди и загуби, които биха му се причинили отъ това експлоатиране на кариерата, или пъкъ, ако се съгласи, да получава едно периодическо годишно даждие или берия, която да е въ зависимостъ отъ другитъ берии, които бихте установили въ полза на държавата или на общината. Ако ние бихме възприели този принципъ за приравняването на миннитъ и кариернитъ богатства, тогава защо е нужно да правимъ тая разлика и да създаваме единъ отдѣленъ законъ? Нека да прибавимъ въ закона за миннитъ и кариернитъ материали, да направимъ онъзи корекции малки и които вносителътъ на законопроекта мисли, че трѣбва да станатъ, и така да имаме едно уеднаквяване. А тѣй, г-да, да дойдемъ да признаемъ, че и кариернитъ материали сѫ действително толкова полезни и иматъ такова значение, както, напо., златото, среброто, петрола, каменитъ въглища или нѣкой другъ родъ минно вещество, не бива.

Искамъ да направя и друга една забележка по отношение на двѣтъ задачи, които си поставя г. министърътъ — стопанската и фискалната. Ако съ законопроекта се преследватъ повече стопански интереси — да се разработятъ кариери, да се даде препитание на работниците, да се употребятъ материали, да има повече трафикъ по нашитъ желѣзници и пр. и пр., всичко онова, което е свързано съ експлоатацията на кариеритъ — трѣбва ли тогава тѣзи, които биха разработвали кариери, да ги обременяваме съ голѣми и тежки берии и даждия, които ще парализиратъ инициативитъ? Може да имаме единъ издържанъ и хубавъ законопроектъ, за който, като го прочетете, да кажете, че нищо по-добро нѣма; но когато вие поставяте 10% берии отъ брутна цена на изкопаемото вещество — следователно, това трѣбва да го прибавимъ къмъ производственитъ разходи на единъ тонъ, да кажемъ, кариерно вещество — вие смѣтате ли, че по тоя начинъ ще улесните развитието на това богатство и ще получите онъзи стопански облаги, които се очакватъ отъ законопроекта?

Особено минната областъ, г-да, е една отъ най-невъзнаграждаващитъ. У насъ се е сложило едно мнение, че ако си собственикъ на една мина, ти непременно си богатъ и имашъ състояние. Това е едно погрѣшно мнение, г-да! Нито изкопаемитъ вещества отъ минната категория струватъ милиони, нито тѣзи, които се занимаватъ съ тази индустрия сѫ крезовци и магнати, както ги смѣтатъ нѣкои. Това, което е описано въ комедията на Костовъ „Златната мина“ за нашитъ миньори, въ известни отношения, това е самата истина, г-да! И това не е само у насъ. Едно минно предприятие само следъ дълги години може да стане рентабилно и да дава доходи, за да може да го обременяваме съ тежести. Вие може би нѣма да повървате, но азъ мога да ви кажа, че известни минни предприятия, въ които сѫ вложени голѣми капитали, които работятъ отъ 30 години, още не сѫ дали дивиденди на своитъ акционери. Нѣкои такива предприятия даже ликвидираха, въпрѣки че хората смѣтаха, че тамъ сѫ крезовци и че изнасяли отъ България много пари. Такъвъ е случаятъ съ мина „Плакалница“. Ние сега чувствуваме липсата на едно такова минно индустриално предприятие, което хранѣше единъ беденъ край, където сега царува мизерията. Смѣтахме, обаче, че тия хора действително изкарватъ много. Трѣбватъ десетки години, трѣбва да се амортизиратъ капиталитъ, трѣбва да се намалятъ всичкитъ разходи чрезъ единъ технически преобразование, трѣбва да се намърятъ капитали съ по-евтина лихва и т. н., за да може едно минно предприятие да стане рентабилно. И ако ние още въ самото начало, както е казано въ законопроекта, туряме, плюсъ разходкитъ, които ще бждатъ инвестирани за експлоатацията на една концесия, още и 10% берии и даждия, вие смѣтате ли, че това ще бжде едно поощрение на тази още неразработена въ страната индустрия? Очевидно, не. Или вие ще преследвате чисто стопански цели и интереси, и тогава трѣбва да поощрявате всячески и да не обременявате капиталитъ, вложени въ тия предприятия, или ако преследвате фискални цели, ако целите да получите доходи за фиска, тогава бждете увѣрени предварително, че ще изкарате единъ хубавъ законопроектъ, който нѣма да ви даде много добри резултати.

Министъръ Г. Петровъ: Тѣ съществуватъ и сега.

Ц. Бобошевски (д. сг): Ние намалихме бериитъ за минитъ. Когато бѣхъ министъръ, азъ ги намалихъ чувствително въ сравнение съ онова, което заварихъ отъ дружбашкия режимъ, особено относно ония минни индустрии, които изнасяха своитъ продукти навънъ. За такъвъ родъ индустрии, когато отъ земята се копаятъ всевъзможни камѣнци и т. н., които се трансформиратъ после въ блага, оправдани сѣ всички улеснения отъ страна на държавата, защото отъ това ще има само полза за цѣлото стопанство.

Ето виждате „Гранитоидъ“ и други нѣкои фабрики, които копаятъ земя, трансформиратъ я въ циментъ, задоволяватъ голѣми стопански нужди и даже изнасятъ — това е достатъчно за народното стопанство. Съ огледъ на това, колкото намирамъ неоправдано обременяването съ едни излишни бериин, толкова, напротивъ, одобрявамъ онѣзи постановления въ законопроекта, където сѣ изброени всички облаги, които трѣбва да получи една такава карьерна концесия, за да може тя да се развива.

Има несъвмѣстимостъ между едната целъ, която се преследва, и другата, която също така се сочи въ законопроекта. Г. г. народни представители! Въ законопроекта карьеритъ се дѣлятъ на две: на стопански и на индустриални. Вие излизате, г-да, отъ едно симплистично становище. Опази карьера, която дава брутенъ материалъ за строежитъ, за бетона, за пѣтищата, за паважа, за желѣзницитъ, вие я смѣтате за стопанска карьера, а опази карьера, чинто материали претърпяватъ известно преработване, било на самата карьера, било въ специални фабрики, или пъкъ материалитъ отиватъ като първични материали въ индустрията, се смѣта индустриална карьера. Азъ мисля, г. г. народни представители, че не трѣбва да се изхожда отъ това симплистично становище, а трѣбва да се намѣри нѣкой по-другъ критерий. Защо, напр., онова, което отива бруто въ строежа, да го смѣтате, че е отъ стопанска карьера, а онова, което отива тоже бруто въ индустрията, да го смѣтате, че е отъ категорията на индустриалнитъ карьерни. Трѣбва да има нѣкой другъ признакъ, напр., по голѣмата ценностъ на даденъ продуктъ; и тогава трѣбва да има градация — тамъ съмъ съгласенъ — но това трѣбва да се вложи като принципъ, за да има контролъ при различнитъ спорове. Ако се отнесе въпросътъ въ сѣдилищата, щомъ като Министерството на търговията схваща, че известенъ материалъ е продуктъ на определена категория, и недоволнитъ ще се обжигатъ, кое ще бѣде рѣководящото начало, кое ще бѣде съображението за дарени Административниятъ съдъ спора?

Министъръ Г. Петровъ: Ясно е, г. Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. сг): Вие трѣбва да възприемете даденъ принципъ, г. министре, напр., принципътъ на ценността. Колкото е по-цененъ продуктътъ, макаръ и да не се трансформира, макаръ и да не се преобразува, макаръ и да не претърпява известни измѣнения, той трѣбва да се смѣта като продуктъ отъ индустриални карьерни.

Министъръ Г. Петровъ: Това не може да бѣде критерий.

Ц. Бобошевски (д. сг): Това трѣбва да го изтъкнете. Ако ли пъкъ възприемете другия принципъ, тогава трѣбва да вземете другата категория: tout-venant, натурално — по езика на миньоритъ — както излиза отъ мината, тъй отива въ индустрията. Тази категория трѣбва да обхващете и да кажете: само онѣзи материали, които претърпяватъ известна преработка, ще се смѣтатъ, че изхождатъ отъ индустриална карьера.

Министъръ Г. Петровъ: За да не споримъ, само една дума. Щомъ веществата се преработватъ, тѣ служатъ за суровъ материалъ въ индустрията.

Ц. Бобошевски (д. сг): Азъ не казвамъ това.

Министъръ Г. Петровъ: Щомъ служатъ за суровъ материалъ, ще бждатъ, значи, преработвани.

Ц. Бобошевски (д. сг): Не отиватъ направо тамъ.

Министъръ Г. Петровъ: Служатъ като суровъ материалъ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Можете ли да приемете за индустриална карьера, напр., карьерни материали, употребени за отдѣлянето на примѣситъ въ медта? Тургатъ обикно-

венъ чакълъ или обикновенъ калцитъ, за да може да се абсорбиратъ сѣрата или известни вещества въ пиритъ и т. н.

Министъръ Г. Петровъ: Разбира се, че не.

Ц. Бобошевски (д. сг): На какво основание вие ще приемете тия обикновени материали — калцитъ, камѣни и т. н. — за индустриални, само защото отиватъ да окисляватъ материалитъ и да отдѣлятъ медта отъ другитъ материали? Въ нѣкои случаи вие ще възприемете принципа на преработката, а въ други — принципа на качествеността; въ такъвъ случай трѣбва да има една градация на качествеността, за да има и контролъ въ случай на спорове.

По поводъ на този въпросъ, г-да, азъ искамъ да бжда въ помощъ на г. министра и да му изтъкна едни случаи, които могатъ да изникнатъ и които не сѣ теоритически, които не сѣ хипотетически, но които се срѣщатъ. Представете си, г. г. народни представители, че въ даденъ периметъръ, гдето е дадена минна или карьерна концесия, друго лице притежава индустриална концесия. И понеже се допусна преработването на тѣзи материали, докѣде ще отиде минната или карьерната концесия и откѣде ще започне индустриалната концесия? Единъ въпросъ, който се е срѣщалъ и на практика и който е далъ мѣсто на доста спорове, които не бива сега, при тоя законопроектъ, да бждатъ минати незабелязано, е този, че трѣбва да се обърне внимание и да се намѣри една формула, за да се опредѣли, колко може да се преработватъ материалитъ, кѣде трѣбва да спре тази преработка, за да има една минна или карьерна концесия, а отъ тамъ нататкъ да почва индустриалната концесия. Това е необходимо, за да нѣма спорове, както ги имаше за концесията Джаксонъ за битуминозни шисти, отъ които се получава петролъ. Отъ тия шисти може да се добиятъ и най-тежкитъ масла, а може да се добиятъ и най-естернитъ, най-чиститъ масла. Споръ имаше, докѣде е минната концесия и откѣде почва индустриалната концесия. Кой е онзи първиченъ продуктъ, произвеждането на който да се смѣта за минно производство, а отъ него нататкъ да почва вече истинското индустриално производство. Такива спорове биха могли и тукъ да се повдигнатъ. Затуй въ комисията да се обърне внимание и да се намѣри една формула, като се каже, какво се разбира подъ карьерно или минно преработване, минна или карьерна индустрия, за да знаемъ откѣде почва индустриалната и да нѣма въ бждеще спорове, които даватъ мѣсто на голѣми разpravни и съ министерството и съ сѣдилищата.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че въ комисията трѣбва да се направятъ едни съществени измѣнения въ многото условия, които се изискватъ за получаване на една карьерна концесия. Тѣ сѣ просто копирани отъ онова, което е въ закона за минитъ. Ако искате вие да поощрите хората, защо ще искате планове съ най-голѣми подробности топографически, защо ще искате вие подробни ситуации, подробни описания на всичко онова, което ще бѣде тамъ приложено, като фабрики и т. н. — една формалностъ, свързана съ голѣми разноси? Трѣбва да има едно опростяване, да се задоволятъ съ едни скици, не да искате тѣзи формалности, които сѣ оправдани за по-ценнитъ богатства, за материалитъ отъ минно естество, а тукъ да бѣде нѣщо по-просто, което да отговаря на материята. Това е желателно, г-да, да се направи. Да изоставимъ ония разпоредби, които изискватъ, за да се даде една минна концесия, да отива комисия за специални провѣрки, да прави подробни проучвания за тѣхната рентабилностъ, дали е изучена карьерата и т. н. Това сѣ доста голѣми спѣнки, които не улесняватъ създаването на това карьерно-индустриално производство въ страната, което е така желателно и за което ние ще дадемъ цѣлата подкрепа на г. министра на търговията.

Има и други нѣкои забележки да направя, г-да, но това ще стане въ комисията; сега разглеждаме въпроса по принципъ, да изкажемъ или не нашето одобрение.

Азъ бихъ направилъ едно пожелание. Концесията да не се дава по докладъ на г. министра на търговията, а да има една колективна инстанция, която да прави това. Въ Франция това става отъ държавния съветъ. Държавниятъ съветъ е, който иска чрезъ декретъ даването на концесията. Нѣка у насъ това да става съ постановление на Министерския съветъ. Това е въ интересъ и на самия министъръ. Ние живѣемъ въ България, г-да, където подозрението сѣ толкова голѣмо, където ние сме научени всѣкого да подозираме и въ най-добритъ инициативи, че все има нѣщо скрито, че има нѣщо непочтено. По-голѣмъ престижъ, по-голѣма гаранция, ще има, и това е въ интересъ

на самия министър, ако тѣзи концесии не се дават по докладъ на министра на търговията, но по решение на Министерския съветъ и следствие това решение да се иска отъ държавния глава да издаде указъ за даването на минната концесия.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта има хубави постановления: за надзора върху кариеритѣ, за социалитѣ грижи, за наказателнитѣ санкции, които сѣщо така сѣ полезни. Законопроектътъ е доста изчерпателенъ, регулира материята въ всичкитѣ прояви на този стопански отрасълъ. Азъ мисля, г-да, че този законопроектъ е едно добро дѣло, разбира се, като се направятъ въ него ония принципни корекции, за които ви говорихъ, по отношение на обезщетенията, по отношение на ограниченията, по отношение на онѣзи принципи, които трѣбва да бждатъ запазени, за да знаемъ на каква база почива това раздѣление на кариеритѣ, защото така, както е сега, е произволно. Сѣщо така и за несъответствията между целитѣ, които той си задава — стопански и фискални: или ще преследва стопански цели, и тогава фискалнитѣ нѣма да бждатъ постигнати, или обратното. Нѣма съмнение, че и самъ г. министърътъ нѣма да упорствува да се възприематъ тѣзи корекции, щомъ се разбере добре, че тѣ сѣ само отъ интересъ, да излѣзе отъ Народното събрание единъ по-простъ, но по-цененъ и по-отговарящъ на стопанскитѣ си задачи законопроектъ, и той ще се съгласи съ тия бележки, които азъ имахъ честта да направя предъ васъ. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ — крило Ляпчевъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата на родниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да направя нѣколко кратки бележки по внесения и разглежданъ днесъ законопроектъ за кариеритѣ.

Както сте забелязали, законопроектътъ измѣнява отъ основи принципа, на който е поставено досегашното съществуване и експлоатация на кариеритѣ въ България, и преминава на единъ тѣкмо противоположенъ принципъ. Докато стариятъ законъ запазваше правото на собственика, който е отгоре на повърхността, да не бжде нахърнявано отъ онзи, който ще дойде да дири кариерно богатство, днешниятъ законопроектъ, който сигурно ще бжде законъ, прокарва съвършено обратно право, т. е. всѣки може да дири кариерно богатство, независимо отъ правото на собственика, който е отгоре. Този принципъ е тѣй наречениятъ германо-пруски и у насъ е прокаранъ въ закона за минитѣ.

Трѣбва да спомня — може би мнозина отъ васъ знаятъ — че въ Англия и до днесъ правото на собственика на повърхността отива и вертикално, надолу къмъ центъра на земята и никой не може да дири минно богатство въ една чужда собственост — държавата това не може да разреши. Отъ много години въ областта на миннитѣ богатства ние сме възприели правото да можемъ да диримъ богатства подъ земята. Сега, обаче, когато засѣгаме въпроса за кариеритѣ, азъ искамъ да обърна вниманието на г. министра, че между минни богатства, които обикновено сѣ дълбоко въ земята, и кариеритѣ, които въ повечето случаи сѣ на повърхността на земята, има голѣма разлика. Тукатъ трѣбва да допълня, че законопроектътъ предвижда пълно обезщетение на онзи, правото на който бжде засѣгнато, обаче въ нѣкои случаи това право може да има такъвъ характеръ, че съ никакво обезщетение не можешъ да го замѣстишъ. Ето защо въ комисията ще трѣбва да се помисли малко върху това, щото този преходъ отъ единия принципъ къмъ другия да стане по единъ начинъ по-малко чувствителенъ за собственика отгоре.

Друго едно постановление въ законопроекта, г-да, е това, че се дава право на концесия. На кого? На онзи, който е далъ 20 хиляди златни лева и е наредилъ експлоатацията на една мина. Азъ съмъ ималъ случаи да разглеждамъ кариери не само у насъ, но и въ една отъ странитѣ, където кариерната работа е най-много развита — Италия. И мога да ви кажа, че тамъ голѣми суми за чисто индустриални работи не сѣ вложени. Разносикитѣ сѣ повече въ желѣзнички и въ копане подъ почвата на по-голѣми дълбочини, за да се дириятъ по-чисти блокове отъ дадено вещество — въ Италия вадятъ обикновено мраморъ. Въ всѣки случай правилно е да се постави въ законопроекта, че щомъ се изхарчватъ известни срдѣства, трѣбва да се признае единъ видъ индустриализация и да се запази правото на онзи, който влага капиталъ, за по-дълъгъ периодъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Каолинътъ кариера ли е?

Министъръ Г. Петровъ: Каолинътъ е кариера.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): И каолинътъ е кариера, и гипсътъ е кариера, и т. н.

Министъръ Г. Петровъ: Нѣма нужда отъ преработване.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ искамъ да обърна вниманието ви върху това: като предвиждаме държавни кариери и общински кариери, може ли отдѣлниятъ български гражданинъ да поиска чрезъ едно заявление да си защити правото да ходи да дири изкопаеми?

Министъръ Г. Петровъ: Може.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Вие казвате, че може, а азъ съмѣтамъ, че не бива.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Ако сѣ свободни.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Вие казвате, ако сѣ свободни. Ами то всичко се съединява.

Министъръ Г. Петровъ: Съществуващитѣ се регистриратъ — отъ тамъ нататъкъ трѣбва да се запази периметъръ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Ами Вие знаете, г. министре, какъ е на практика. Има 10 или 100 хектара. Съседнитѣ участъци вече притежаватъ тѣзи богатства и тамъ може да се насочи вниманието. Ето защо, както въ стария законъ за кариеритѣ е казано: „общинска кариера, съ съгласието на Министерския съветъ, може да се дава на експлоатация; държавна кариера тѣй сѣщо“, азъ съмѣтамъ, че и въ този законопроектъ трѣбва да се прокара принципътъ, че тамъ, гдето държавата е проявила своето право, то трѣбва да се запази на вѣчни времена. А ако го дадете на концесионно използване, това трѣбва да стане чрезъ търгъ.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): За 50 години.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Макаръ за 50 години, пакъ ще го дадете на търгъ, за да се запази държавниятъ и общински интересъ.

Тѣй сѣщо непремѣнно трѣбва да се предвиди едно законоположение, по силата на което диренето на кариери — особено обръщамъ внимание върху това на народнитѣ представители, които сѣ отъ селата — въ общинскитѣ мери да бжде ограничено, защото ще имате голѣми неприятности. Ще има нахърнение на правото на селянина върху мерата съ туй, че ще трѣгнатъ хора да дириятъ камъни въ различни мѣста. На едно мѣсто се добиватъ камъни отъ дадена мера — азъ зная това въ много села, пакъ и вие ще го кажете — и понеже се предполага, че може да има такива камъни наблизу въ пластове, по силата на позволенieto отъ министерството ще трѣгнатъ да разкопаватъ меритѣ и да дириятъ камъни и никой не може да ги спре. За това трѣбва да се държи смѣтка. И ще моля, г. министре, въ защита на селскитѣ мери и интереситѣ на селата, тукъ да се предвидятъ специални положения, че въ такива случаи трѣбва да се вземе разрешението и на общината, безъ което да не се позволява диренето на кариери. Тая свобода, която имате за минитѣ, мисля, че тукъ трѣбва да се ограничи въ тая смисълъ.

Министъръ Г. Петровъ: Ако намѣрите слюда — единъ скѣпъ материалъ?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Скѣпъ материалъ! Но селото има нужда отъ мера. Имайте предвидъ това, че могатъ да се нахърнятъ много интереси.

Министъръ Г. Петровъ: Нѣма съмнение.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Азъ не мога да предвидя сега случаетѣ, които могатъ да се явятъ.

Министъръ Г. Петровъ: То ще се има предъ видъ непремѣнно.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Ето защо трѣбва да се вземе въ внимание тѣй сѣщо и интересътъ на селото, да се поиска неговото разрешение, да се види докъде ще жертвува то отъ своята мера, отъ своитѣ интереси, съ други думи, да се ограничи не свободата, а слободията у из-

вестни, заинтересовани хора, които ще отидат да дирят камъни.

Още една малка бележка искамъ да направя, особено защото тукъ влиза и пръстът, отъ която се правят тухли и керемиди — нали така?

Министъръ Г. Петровъ: Да.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): И понеже ще инсталирате машини, вие имате право 50 години да се намѣстите въ селската мера. Министърътъ не може да знае какво е значението на дадена мера за селото и ще позволи да се вади пръст отъ нея, безъ общината да знае това. По такъвъ начинъ може да се повреди единъ имотъ, много полезенъ и необходимъ за общината. Ето защо азъ обръщамъ вниманието на комисията, въ която ние всички не участвуваме, защото не сме нейни членове, тази материя да се регламентира така, щото да се запази интересътъ на общината.

И, най-сетне, искамъ да направя още една бележка. Вие преминавате къмъ една нова система; отъ системата на правото на собственика върху повърхността, преминавате къмъ системата на правото по закона за минитъ върху подземното. Добре, но вие давате тримесеченъ срокъ.

Министъръ Г. Петровъ: За регистриране?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Да. — Азъ намирамъ, че той срокъ е малък. Въ чл. 4 се казва: (Чете) „Въ три месеца отъ датата на влизане въ сила настоящиятъ законъ...“ — малко е, г. министре. Тръбва и по единъ особенъ начинъ да се извести на всички заинтересовани, да имъ се даде възможностъ да изучатъ въпроса и да се съобразятъ; ...

Министъръ Г. Петровъ: 6 месеца.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): ... общината да знае какво става и отделнитъ частни лица да знаятъ какво става, за да запазятъ интереситъ си.

Ето тия нѣколко поправки биха могли да станатъ, безъ да се повреди основниятъ принципъ и тенденцията на законопроекта въ интересъ на общината и на частнитъ лица.

Смѣтамъ, че законопроектътъ, както е, представлява прогресъ въ нашето законодателство и ще гласуваме за него.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Азъ моля законопроектътъ да бѣде приетъ по принципъ и декларирамъ, че въ комисията поправките, които ще се намѣрятъ за полезни, ще бѣдатъ направени.

Законопроектътъ за кариеритъ, както отбеляза и г. Бобошевски, не трѣбва да бѣде оценяванъ по неговото заглавие. Но дори ако вникнемъ въ сѣщността на материята, която засѣга той, и по самото заглавие, ще трѣбва да се съгласимъ върху това, че използването на природнитъ богатства въ времевата, въ които живѣемъ, трѣбва да бѣде една отъ най-главнитъ грижи на държавното управление, особено когато тия богатства сѣ държавна собственост, сж въ неговитъ грижи. Защото само чрезъ организация на производството и чрезъ една разумна експлоатация на държавнитъ богатства ние можемъ да подобримъ нашия финансовъ животъ, да създадемъ нови ресурси на държавното съкровище, като не очакваме то да се снабдява съ срдства отъ изтощенитъ вече ресурси.

Отъ това гледище азъ не мога да се съглася съ мнението на г. Бобошевски касателно таксата, която държавата ще взема отъ брутната стойностъ на материалитъ, които се изваждатъ отъ кариеритъ. Таксата отъ 10% върху стойността на тѣзи материали сѣществува и днесъ. Въ миналото, както каза г. Бобошевски, тя е била по-голяма, днесъ се намалява. Но безъ тази такса държавното съкровище не може да мине, затова защото министерството поддържа известенъ редъ, извършва известенъ надзоръ и полага известни грижи за развитието на самитъ кариери. Въ бюджета на Министерството на търговията, промишлеността и труда за текущата година азъ предвидѣхъ срдства за издръжка на ревизоръ по кариеритъ, който да приведе въ известностъ кариеритъ у насъ, защото, право да ви кажа, ние не знаемъ какво има въ страната и защото, отъ друга страна, тая такса отъ 10%, която е предвидена въ сѣществуващия законъ, не се

събира и едва ли постигва въ държавното съкровище.

Тукъ азъ имамъ данни, отъ които ще видите, че една такава малка, дребна мѣрка дава богати резултати. Презъ 1924/1925 финансова година държавното съкровище е имало 534.355 л. приходъ отъ кариеритъ; презъ 1927/1928 финансова година се увеличава на 1.058.085 л.; презъ 1928/1929 финансова година е 958.984 л.; презъ 1929/1930 финансова година се качва на 2.444.641 л.; презъ 1930/1931 финансова година — 3.842.477 л.; презъ 1931/1932 финансова година — 2.479.344 л.; и презъ текущата финансова година ние допускаме да постигнатъ за държавното съкровище отъ тая такса надъ 5 милиона лева. Чрезъ създаването на мѣрките съ новия законъ, чрезъ упражненіе на тоя надзоръ, който е придвиденъ тукъ, и чрезъ рационалното стопанско експлоатиране на кариеритъ ние допускаме този приходъ за държавното съкровище да възлѣзе на 30 милиона лева. Азъ не допускамъ технически лица, компетентни лица да се увличатъ въ своитъ предвиждания и вървамъ, възъ основа даннитъ, които имамъ, че тия суми ще постигнатъ въ държавното съкровище.

Така щото, отъ гледище на фиска, законопроектътъ иде да внесе едно подобрене, едно чувствително подпомагане и той отъ това гледище не може да бѣде атакуванъ.

Отъ стопанско гледище законопроектътъ прави сжщо така нововъведения твърде полезни.

Г. Бръшляновъ напомни, че въ Ромъния и днесъ — и то още отъ времето на освобождението ни — строежътъ на монументални сгради става съ български камък. Въ Пиргосъ, въ Мечка — Русенско — сѣществуватъ кариери, отъ които се изкарватъ и изнасятъ камъни за тия постройки. Сѣществуватъ и други кариери, които иматъ сжщо така голѣмо стопанско значение и материалитъ на които се ценятъ достатъчно много, но експлоатацията имъ става по примитивенъ начинъ и безъ контролъ и затова туй богатство, което имаме въ страната си и дохождътъ отъ което за народното стопанство би възлѣзълъ, както се изчислява, годишно на 1 милиардъ лева — а не както Вие, г. Бръшляновъ, казвате на 600 милиона лева — не се използва рационално.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Единъ милиардъ лева би струвало обработеното. Въ Вашето министерство ми казаха, че стойността на грубо внесенния материал, който се облага съ 10%, се изчислява на около 300 милиона лева. Така ми казаха.

Министъръ Г. Петровъ: То е другъ въпросъ. Ние имаме въ нашето народно стопанство едно перо отъ 1 милиардъ лева годишно отъ това богатство — кариеритъ. — Ние, обаче, правимъ у насъ и вносъ за стотици милиона лева отъ чужбина на материали, които можемъ да изработваме тукъ, въ страната, вследствие находищата, които имаме. Ако се развие у насъ, напр., стѣкларската индустрия, ние можемъ да спестимъ милиони отъ единъ грамаденъ вносъ отъ чужбина. А кариери сж пѣськъ за стѣкла ние имаме и въ Мездра, и въ Гебелже, имаме такъвъ пѣськъ и тукъ, дори въ София; казватъ, че имаме и каолинъ и т. н. Въобще, въ страната ни се намира такъвъ пѣськъ.

Следователно, отъ стопанско гледище законопроектътъ е твърде полезенъ. Той ще създаде условия за процътяването на кариерното производство.

Законопроектътъ представлява интересъ и въ друго отношение: става промѣна въ системата на собствеността у насъ. И действително, досега господствуващиятъ принципъ въ нашето законодателство бѣше: кариерата да е собственостъ на тоя, който има собствеността на повърхността. Защото затъ другитъ кариери, кито сж долу, въ недрата на земята, не сж били и разработвани у насъ на първо време, а сж били използвани само находищата, които сж били на открито.

Но, г-да, критиката, която г. Бобошевски прави въ това отношение, сжщо така е неправопна, защото измѣнението на принципа е въ зависимостъ отъ създаването на индустриалнитъ кариери.

Ц. Бобошевски (д. сг): Азъ не съмъ противъ принципа.

Министъръ Г. Петровъ: Моля. — Но когато ще имамъ да създадемъ индустриални кариери, ние вече не можемъ да оставимъ на произволъ дейността на тоя, който е инвестиралъ капитали, оправданъ чрезъ една девиза отъ 20 л. златни.

Ц. Бобошевски (д. сг): За ограничения говорихъ.

Министъръ Г. Петровъ: Именно, за ограниченията. — И, отъ гледна точка на обществения интересъ, това ограничение е допустимо. То съществува и днесъ въ областта на минното законодателство, гдето е ограничено правото на собственост съ закона за имуществата, собствеността и сервитутитъ. Така щото, когато имаме единъ общественъ интересъ, който не трѣбва да се отрича, при това дѣло, тъй както е националното богатство, правото на собственост ще претърпи известни ограничения.

Ето защо ние възприехме принципа на минната свобода при промѣната въ системата или въ правото на собственост, която промѣна е установена чрезъ тоя новъ законопроектъ.

И забележете, въпросътъ се отнася въ тоя случай само до индустриалнитѣ кариери; за стопанскитѣ кариери нѣма такова нѣщо. За стопанскитѣ кариери тая разпоредба нѣма никаква валидность, нѣма тая регламентация. Тя е само за индустриалнитѣ кариери, т. е. за тия, въ които законътъ предвижда да се инвестиратъ капитални толкова, колкото се предвижда да се инвестиратъ въ всѣко индустриално предприятие въ страната по силата на закона за насърчение на мѣстната индустрия. Принципътъ е почти сѣщиятъ. Освенъ това, ако става пѣкъ въпросъ за тежести въ това отношение, които, споредъ Васъ, сж несъвмѣстими съ поощрението, което ние даваме, отъ друга страна държавата дава едни облаги на тия индустриални концесии, та има едно покриване на тежеститѣ съ облагоитѣ, които тѣ получаватъ.

Но и другия въпросъ, който сжщо така г. Бобошевски повдигна — въпросътъ за критерия, по който трѣбва да се отличаватъ стопанскитѣ отъ индустриалнитѣ кариери — е сжщо така твърде важенъ. Вие, г. Бобошевски, казвате: кой е критериятъ?

Ц. Бобошевски (д. сг): Два могатъ да бждатъ.

Министъръ Г. Петровъ: Не, би трѣбвало да опредѣлимъ кариеритѣ по ценността на изкопаемитѣ материали. Мене ми се струва, че това понятие не е едно твърдо понятие.

Ц. Бобошевски (д. сг): Вие ще кажете критерия, не азъ. Законопроектътъ е Вашъ.

Министъръ Г. Петровъ: Мене ми се струва, че това понятие не е твърдо, за да можемъ да го възведемъ въ степенъ на критерий. Когато се касае за опредѣляне критерий отъ таквъ характеръ, вие ще видите, че не можемъ да търсимъ реално положение. Но въ всѣки случай тоя критерий, който е възприетъ въ законопроекта, се приближава до критерия, който ще ни даде възможность за една класификация по-разумна, по-рационална.

Касае се въпросътъ до това: ако изкопаемото вещество може да бжде употребено въ суровото състояние, въ каквото се намира въ кариерата, тогава имаме една стопанска кариера. Но ако това вещество, за да бжде употребено, ще подлежи на известно преработване, ще трѣбва по механически или другъ начинъ да измѣни своята структура, своя видъ или вътрешното си естество, въ таквъ случай имаме една индустриална кариера.

Ц. Бобошевски (д. сг): А, не е така.

Министъръ Г. Петровъ: Точно така е опредѣлено въ законопроекта.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Трѣбва да зависи и отъ размѣра на инвестициитѣ, които сж нуждни.

Г. Т. Дананловъ (д. сг): Той е естествениятъ, първиятъ критерий: колко скъпо ще струва инсталацията въ кариерата.

Ц. Бобошевски (д. сг): Проучете въпроса за индустриалнитѣ и минни концесии, за да видите, че е така.

Министъръ Г. Петровъ: Разбира се, трѣбва да се знае размѣрътъ на инвестициитѣ. Нѣма защо да споримъ. Инвестициитѣ сж условия за даване концесии. Ние сме правници и всички разбираме тая материя. Чл. 3 на законопроекта казва: (Чете) „Кариеритѣ се раздѣлятъ на стопански и индустриални. Стопански кариери сж тѣзи, чиито материали не се преработватъ, а служатъ за грубъ строежъ, за поддържане пѣтища, желѣзници и пр., като, напр.: ломени камъни, чакълъ, пѣськъ, обикновени глинни, варовити камъни за добиване варъ по примитивенъ начинъ и пр. Индустриални кариери сж тѣзи, чиито материали претърпяватъ преработка, било въ самата кариера,

били въ специални работилници, или пѣкъ се използватъ като сурови материали въ индустриалнитѣ предприятия“.

Ц. Бобошевски (д. сг): Да. Значи, преработка трѣбва да има.

Министъръ Г. Петровъ: За последната фраза трѣбва да дамъ нѣкои обяснения

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): А ако не се преработватъ материалитѣ?

Министъръ Г. Петровъ: Случаитѣ, които цитирахте Вие, г. Бобошевски, не могатъ да се включатъ въ съдържанието на въпроса, който разискваме. Само онѣзи материали, които ще служатъ на индустриални предприятия, следъ като се преработятъ за добиване на фабрикати — тукъ давамъ едно малко тълкуване — само тѣ биха могли да характеризиратъ една кариера като индустриална. Естествено е, че нѣкои вещества, за които говорихте, г. Бобошевски, които ще се употребятъ въ минната индустрия, следъ като се очистятъ, ...

Ц. Бобошевски (д. сг): За второстепенни продукти е думата.

Министъръ Г. Петровъ: ... или следъ като претърпятъ известно механическо въздействие, не могатъ да бждатъ употребени, ако не претърпятъ известна преработка и ако не бждатъ съставенъ елементъ на известенъ фабрикатъ. Азъ така разбирамъ този въпросъ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Тоя принципъ е по-здравъ, отколкото принципътъ за качествеността и ценността.

Министъръ Г. Петровъ: Г-да! Повдигнаха се и нѣкои други въпроси, които, несъмнено, ще бждатъ разисквани и въ комисията. Не виждамъ нѣкои по-сжществени въпроси отъ тия, които засегнахъ вече, да възбуждатъ спорове въ Народното събрание. По начало законопроектътъ се одобрява, следователно нѣма какво да се спорамъ на подробности.

Ще трѣбва да привърша, като отбележа, че законопроектътъ за кариеритѣ ще внесе въ материята, която урежда, едно чувствително подобрене както отъ стопанско, така и отъ фискално гледище. Къмъ това, което се намира въ нашата земя, която Господъ е благословилъ, къмъ богатствата, които тя има, ще трѣбва да се отнасяме въ тия тежки времена съ повече грижи, защото само по тоя пѣтъ можемъ да постигнемъ известни подобрения въ положението. Изтощаването силитѣ на народа ни, за да създаваме срѣдства на държавата за посрѣщане нейнитѣ нужди, не може повече да продължава. Ще трѣбва въ друга посока да насочимъ своитѣ усилия, за да можемъ да излѣземъ отъ това тежко положение, въ което е изпаднала нашата страна. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за кариеритѣ тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието прѣема.

Минаваме на точка трета отъ дневния редъ — докладъ на прошетарната комисия.

Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Савовъ да докладва.

Докладчикъ Т. Савовъ (д.): Ще се докладва по списъкъ IX пореденъ № 194.

Дончо Стефановъ Нешковъ, отъ с. Златарица, Еленско, работникъ отъ 1928 г. въ мината „Перникъ“, заболѣлъ презъ 1929 г., лежалъ повече отъ 3—4 месеца въ болница и следъ това го уволнили поради болестта му. Останалъ безъ каквито и да било срѣдства — отъ удостовѣрение № 68, отъ 10 януарий 1932 г., се вижда, че нѣма никакви движими и недвижими имоти — последенъ голтакъ и беднякъ, поискалъ да му се отпустне една помощъ отъ 10.000 л.

Г. директорътъ на държавнитѣ дългове се е съгласилъ да му се отпустне само сумата 3.000 л.

Комисията сжщо е решила да му се отпустне тая сума 3.000 л.

А. Ляпчевъ (д. сг): За смѣтка на кого? Кой ще даде паритѣ?

М. Дилиановъ (з): За смѣтка на народа.

А. Ляпчевъ (д. сг): За смѣтка на мината ли или на държавното съкровище? Народътъ се знае, ама презъ кой каналъ ще стане това?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиановъ.

М. Дилиановъ (з): Г. г. народни представители! Това е единъ нещастникъ, който навѣрно всѣки отъ васъ е видѣлъ при главния входъ на Народното събрание, който подлага рѣка на народното представителство вече три месеци, за да може да живѣе и да чака тая мизерна помощъ, която е благоволила да му отпусне прошетарната комисиия.

Азъ моля Народното събрание да се съгласи да увеличи помощта му на 5.000 л., за да може да се прибере въ село и да намѣри тамъ кѣде да се подслони да живѣе, защото всѣки день го виждаме всички тукъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Нѣмамъ нищо противъ помощта, обаче прецедентитѣ сѣ много важни.

Този нещастникъ е билъ работникъ въ мината „Перникъ“. Тамъ е заболялъ. Уволнили сѣ го по една или друга причина. Мината „Перникъ“ има известни наредби.

Азъ смѣтамъ, че ако е нужно на подобно лице да се дава подкрепа като на работникъ — това се дължи на туй, че той е билъ работникъ — ще трѣбва по надлежния редъ учредението, мината „Перникъ“, да намѣри срѣдствата и начинитѣ, за да го подпомогне, толкозъ повечко, че работничеството у насъ съ специални закони, чрезъ специални фондове, тъй да се каже, ако не напълно гарантирано, въ всѣки случай подпомагано.

Ето защо, не е въпросъ за сумата. Въпросътъ е за прецедента. И азъ моля г. министра на търговията, промишлеността и труда, който е тукъ, да се съгласи да вземе тоя въпросъ присърдце и възможното, което може да му се даде, да му се даде по реда, както се следва. А иначе всѣки единъ, който страда въ тая страна, ще има правото да дойде да иска помощъ отъ Народното събрание. Увѣрявамъ ви, г. да, че това е много лошъ прецедентъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Бележката на г. Ляпчевъ е основателна. Ще трѣбва заявлението на просителя да се изпрати, чрезъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, въ мината „Перникъ“, за удовлетворение. Това е законниятъ редъ. Нѣма защо да се преговаря мината съ такива работи, но това е редътъ. Не трѣбва Народното събрание дори да се занимава съ такива молби.

И азъ моля тая процедура да се усвои не само за случая, но изобщо когато се касае за минни работници — да се изпращатъ молбитѣ до минната управа.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По-добре ще се задоволи тамъ работникътъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни съ решението на прошетарната комисиия, да се отпусне на Дончо Стефановъ Нешковъ, отъ с. Златарица, Еленска околия, еднократна помощъ, въ размѣръ на 3.000 л. . . .

М. Дилиановъ (з): 5.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: . . . както докладва г. докладчикътъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ IX пореденъ № 131.

Докладчикъ Т. Савовъ (д): Мария Костова Томова, отъ с. Върбешки Веслецъ, Врачанска околия, е водила дѣло срещу мъжа си за издрѣжка и загубила дѣлото. Осъдена е да заплати на държавата сумата 12.230 л. съдебни разности. Подала е молба до Народното събрание, съ която иска да ѝ се опрости тази сума.

Министерството на финанситѣ дава съгласието си да се опрости тази сума.

Прошетарната комисиия реши да ѝ се опрости.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ решението на прошетарната комисиия, да се опрости на Мария Костова Томова, по мъжъ Георгиева Аврамова, отъ

с. Върбешки Веслецъ, Врачанска околия, сумата 12.230 л., дължима по решение № 401/1928 г. на Софийския апелативенъ съдъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ X пореденъ № 88.

Докладчикъ Т. Савовъ (д): Кметътъ на с. Горно Станчово, Св. Врачка околия, е подалъ молба, съ която иска да се опрости наложениятъ на общината данѣкъ 437.885 л. . .

С. Таковъ (з): Охо-о-о!

Докладчикъ Т. Савовъ (д): . . . поради това, че сѣ притежавали една гора отъ 5.000 декара, обаче въ 1919 г. държавата имъ взела тази гора, а този данѣкъ е отъ 1919 г. до настоящия моментъ.

Преписката по молбата на кмета е ходила въ Министерството на финанситѣ и г. министърътъ на финанситѣ е далъ съгласието си да се опрости този данѣкъ, който се дължи на държавата. Имотътъ не сѣ го владѣли отъ 1919 г. насамъ.

М. Дилиановъ (з): Значи, държавата го е експлоатирила?

Докладчикъ Т. Савовъ (д): Да. Държавата владѣе този имотъ и въ настоящия моментъ. Министерството на финанситѣ се съгласява да се опрости данѣкътъ, понеже имотътъ се владѣе отъ държавата.

А. Буковъ (з): А до 1919 г. данѣкътъ платенъ ли е?

Докладчикъ Т. Савовъ (д): До 1919 г. не сѣ плащали, понеже до това време сѣ били войнитѣ. И първата, и втората война не сѣ плащали, защото не сѣ владѣли имота.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Вземамъ поводъ отъ този докладъ на прошетарната комисиия, за да привлѣча вниманието на всички ви на особеното значение на прошетарната комисиия. Сжщността на нейната работа е такава, че тя може несъзнателно много лесно да припише престижа на Парламента. Азъ зная, че всички членове на прошетарната комисиия внимаватъ при решаването на такива въпроси, но азъ зная и друго, че голѣми ходатайства се правятъ, не само предъ членоветѣ на прошетарната комисиия, но и предъ народнитѣ представители поотдѣлно, за да се вземе предварително тѣхното съгласие за разрешаването на този или онзи въпросъ.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ молилъ прошетарната комисиия, когато се явява при насъ да иска да опрощаваме такава голѣма сума, да прави по-обстоятелно, по-подробенъ докладъ, за да бждемъ достатъчно освѣтлени и да не би неволно и ние, както може би и самата тя, да станемъ причина да припомнимъ достойнството на Парламента. Защото онова, което става въ началото, съ знанието на трима или четирма, много скоро се узнава отъ широкъ кръгъ и тогава престижътъ на Парламента много се принижаватъ.

Г. г. народни представители! За да кажа тѣзи нѣколко думи, ми даватъ поводъ нѣколкото случаи, които зная и които наистина не унижаватъ само достойнството на онѣзи народни представители, които сѣ замѣсени въ тѣхъ, но и на цѣлия Парламентъ.

Ето защо азъ моля докладчицитѣ да бждатъ по-обстойни и по-конкретни, за да можемъ ние съ спокойна съвѣсть да решаваме въпроситѣ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ да се опрости на Горностанковската селска община, Св. Врачка околия, сумата 437.885 л., дължими данѣци за отнетата ѝ отъ държавата гора, съ което е съгласно и Министерството на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по списъкъ IV пореденъ № 209.

Докладчикъ Т. Савовъ (д): Българското дружество „Червенъ кръстъ“, въ гр. София, моли г. г. народнитѣ представители да му се опрости сумата 300.000 л., като обяснява, че презъ 1919 г. то е взело отъ държавата 3 палатки, типъ „87“, които е използвало за посрѣщане заложенитѣ отъ войната. И третѣ палатки сѣ били окончателно увехтѣли и сѣ били бракувани. Държавата, обаче, иска отъ дружество „Червенъ кръстъ“ да ѝ се платятъ тѣзи три палатки по 100.000 л. едната — 300.000 л. Дружество „Червенъ кръстъ“ моли да му се опрости тази сума, която му се иска отъ държавата.

Министър-председател Н. Мушанов: Военното министерство питано ли е?

И. Драгойски (з): Венният министър съгласен ли е?

Министър-председател Н. Мушанов: От Министерството на войната отговорено ли е, че фактически е така?

Г. Т. Данаилов (д. сг): Отношенията между държавата и „Червен кръст“ са такива, че няма нужда да се плащат. Дружеството „Червен кръст“ си служи с държавни палатки. Аз съм работил 25 години в „Червен кръст“ и мога да ви кажа, че никога държавата не е задължавала дружеството.

М. Дилинов (з): Палатките се числят към инвентара на Военното министерство.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Ако се числят към инвентара на Военното министерство, другояче трябва да се постъпи, за да се опрости тази сума.

Х. Чолаков (з): И по този начин може

Министър-председател Н. Мушанов: Моля да се отложи разглеждането на въпроса, за да се изучи. Няма и съгласието на Министерството на войната.

Председателстващ Н. Захариев: Отлага се разглеждането на въпроса, за да се проучи и получи мнението на Военното министерство.

Министър-председател Н. Мушанов: По които прошения няма съгласието на съответните министерства, няма да се докладват.

Председателстващ Н. Захариев: Ще се докладва по списък XII пореден № 35.

Докладчикът Т. Савов (д): Никола Александров, от с. Дълго-поле, Българоградско, моли г. г. народните представители да му се опрости сумата 1.000 л. — остатък от наложената му глоба с постановление № 91/1928 г. на българоградския данъчен началник. Той е бил глобен с 10.000 л., поради това, че не е попълнил кочаните на купони за игра. От тази сума той е платил 9.000 л., останали са още 1.000 л. Моли тази сума да му бъде опростена.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Не е удобно да опрощаваме една глоба за нарушение закона за хазартните игри.

Докладчик Т. Савов (д): Г. министърът на финансите не е съгласен да се опрости остатъкът от глобата, тъй като просителът не е беден. Прометарната комисия, обаче, е решила да му се опростят тези 1.000 л.

Х. Чолаков (з): Няма да ги опростим.

И. Драгойски (з): Но миналия път простихме; трябва да има последователност.

Министър С. Стефанов: От направената проверка на самото място е установено, че той е състоятелен и може да плати. Не е важно, че е платил 90%. Не съм съгласен да му се опростят тези 1.000 л.

Председателстващ Н. Захариев: Които са съгласни да се опрости на Никола Александров, от с. Дълго-поле, Българоградска околия, сумата 1.000 л., остатък от наложената му глоба с постановление № 91/1928 г. на българоградския данъчен началник така, както е решила комисията и както е напечатано в списък XII пореден № 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието не приема.

Ще се докладва по списък I пореден № 122.

Докладчик Т. Савов (д): Генчо Стоянов, от с. Бегово, Карловска околия, е осъден по фискално дѣло № 1818/1925 г. на Пловдивския окръжен съд за заплади на държавното съкровище сумата 12.171 л., произхождаща от глоби и други. Пристъпено е към събиране на тая глоба, обаче не е могло да бъде събрана, тъй като той няма нищо. Съставен му е и акт за неспособност.

Министерството на финансите е съгласно да му се опрости тая сума, тъй като няма какво да му се вземе. Прометарната комисия реши да се опрости сумата.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат да се опрости на Генчо Стоянов, от с. Бегово, Карловска околия, сумата 12.171 л., от глоби и други в полза на държавното съкровище по изпълнителен лист № 9001/1926 г. на Пловдивския окръжен съд, съгласно решението на комисията, публикувано в списък I пореден № 122, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва по същия списък пореден № 124.

Докладчик Т. Савов (д): Гергана Димитрова, живуща в гр. София, на ул. Гурко № 31, родом от гр. Лом, е подала молба до Народното събрание, в която заявява, че е останала самотна и изнемогва в крайна мизерия. Имала е трима снове, които, обаче, били убити през войната. Няма никакви имоти. Получава само военно-инвалидна пенсия.

Х. Чолаков (з): Триста лева на месец.

Докладчик Т. Савов (д): ... 994 л. на три месеца, недостатъчни за издръжката ѝ. Моли Народното събрание да ѝ отпусне помощ. Както казах, няма никакви имоти и е крайно бедна. Представила е и удостоверение от Ломското градско общинско управление, в което се казва, че няма никакви имоти, че не притежава нищо, че и тримата ѝ снове са били убити през войната и че е крайно бедна.

Дирекцията на държавните дългове изказва мнение, че просителката заслужава да бъде подпомогната с малка еднократна помощ.

Прометарната комисия реши да ѝ бъде отпусната еднократна държавна помощ в размер на 10.000 л.

Председателстващ Н. Захариев: Които са съгласни да се отпусне на Гергана Димитрова, от гр. Лом, живуща в гр. София, еднократна държавна помощ в размер 10.000 л., като на вдовица, която е дала трима снове убити през войната, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Адресът ѝ известен ли е?

Докладчик Т. Савов (д): Да, да.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата докладчикът г. Минко Райковски да докладва.

Ще се докладва по списък X пореден № 78.

Докладчик М. Райковски (з): Г. г. народни представители! Постъпила е молба от жителите на с. Борима, Троянска околия, с която искат да им се отстъпи неправилно завзетата им гора от държавата, за която те притежават нужните документи, обаче гората е била завладяна от държавата. Гората е била взета под държавен надзор, защото една група селяни още след освобождението се наговорват да я присвоят. Стават си едни на други свидетели, водят разни съдебни свидетелства и успяват да завладеят една част от тая гора. Впоследствие държавата взема гората под свой надзор, да я пазят докато се разреши въпросът. Но докато жителите се отърват от ония, които държат през това време общинската управа, те изгубват правото да водят дѣло, защото минават 20 години. Сега те искат държавата да им повърне гората.

Същевременно селата Старо-село и Голѣма-Желѣзна подават молба, с която искат да им се отстъпи една част от гората, понеже е между тия села и им прѣчи на водопоя. Поради тая молба на селата Старо-село и Голѣма-Желѣзна, комисията назначи своя анкета, която провери подробно обстоятелствата, и единодушно реши да се отпуснат на с. Борима около 1.500 декара при следните граници: ...

От мнозинството: Не ги четете.

Докладчик М. Райковски (з): Министърът на земледелието е далъ съгласието си да бъде отстъпена същата гора.

Министър-председател Н. Мушанов: На другите села какво е дадено?

Докладчик М. Райковски (з): По 500 декара.

Х. Чолаковъ (з): Не е голѣма работа.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Г. г. народни представители! Въпросътъ се касае за единъ държавенъ имотъ. Най-сетне правителството или Народното събрание може да намѣри, че трѣбва да се отстъпи, но не е този пътътъ. Отстъпването на държавенъ имотъ трѣбва да става съ специаленъ законъ, като министърътъ поеме отговорността за това. Тѣй трѣбва да бѣде. По-миналата година ние по-върнахме сума заявления, макаръ че се касаеше даже за имоти, които сѣ останали въ България отъ турско време, безъ да се знае кои сѣ собственицитѣ имъ. Трѣбваше съ законъ да се уреди това. Азъ моля правителството да се занимае съ този въпросъ. Не бива така безразборно да се процедира. Непремѣнно съ единъ законъ трѣбва да стане това, който да се внесе отъ министъра. Нека да се изучи въпросътъ, да се опредѣлятъ границитѣ и пр. Повтарямъ: азъ не съмъ противъ, пъкъ и никой не може да бѣде противъ, когато селянитѣ иматъ нужда, да имъ се даде, но това трѣбва да става по известенъ редъ. Да става чрезъ прошегарната комисия — това е крайно неудобно!

С. Даскаловъ (з): Нека мине сега това прошение, пъкъ напредъ ще се има предъ видъ това, което казва г. Данаиловъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. ср): Г. г. народни представители! Този въпросъ бѣше веднѣжъ разглежданъ въ Народното събрание и се върна за ново проучване, защото тогава цѣлата гора се даваше на с. Борима. Село Борима не е по-големо отъ селото Голѣма-Желѣзна, както и отъ селото Старо-село, което е съседно съ него. Сега опредѣляте да се дадатъ по 500 декара на Старо-село и на Голѣма-Желѣзна, а останалото пространство отъ 1500 декара да се даде на с. Борима. Значи, отъ връщането за повторно разглеждане на този въпросъ въ комисията се постигна само този резултатъ, че по нѣщо се дава и на дветѣ други съседни села. Обаче още тогава азъ казахъ, че безплатно не може да се дава държавенъ имотъ. На какво основание безплатно ще го дадете? Ето, г. министърътъ на финанситѣ е тукъ — той всѣки денъ ни вади душата, че нѣма пари — и нека каже тая гора може ли да се даде безплатно. Споредъ менъ тя може да се даде само срещу една цена, която що-годе да е прилична. Въ всѣки случай този имотъ е държавенъ и азъ по никой начинъ не мога да се съглася да се раздаватъ безплатно държавнитѣ имоти. Бихъ желалъ да чуя и мнението на г. министъра на финанситѣ, какъ мисли той, че трѣбва да се раздаватъ държавнитѣ имоти.

Колкото до онова, което каза г. професоръ Данаиловъ, то е много сериозна работа. Държавнитѣ имоти, споредъ нашата конституция, могатъ да се даватъ само съ специаленъ законъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Тѣй е.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Чолаковъ.

Х. Чолаковъ (з): Г. г. народни представители! Такъвъ споръ за гора, какъвто докладва докладчикътъ, ще срещнете на много мѣста между горското население. Много отъ нашитѣ горски села се намиратъ въ едни постоянни, нескончаеми разпрани за гори. Азъ зная редица общини, които предвиждатъ и сега въ своитѣ бюджети по 60—70 хиляди лева годишно за сѣдебни разноси.

Отъ доклада на г. докладчика се вижда, че селянитѣ още отъ турско време сѣ били собственици на този имотъ, но впоследствие, благодарение на невежество, ще го кажа азъ, и благодарение на недобро ръководство на общинскитѣ работи, тази гора е била взета отъ държавата.

Г-да! Азъ смѣтамъ, че въ случая Народното събрание може съ спокойна съвѣсть да даде имота на населението, първо, защото ще му даде известенъ поминѣкъ съ тая гора, второ, защото ще го освободи — убеденъ съмъ — отъ грамадни сѣдебни разноси, които то прави. Азъ зная, че селата Долно-Камарци, Пирдошко, и Осонца, Новоселско, сѣ похарчили досега 350.000 л. по единъ споръ за една гора.

А. Ляпчевъ (д. ср): То е съвсемъ другъ въпросъ.

С. Таковъ (з): Тия пари все адвокатитѣ сѣ ги взели.

А. Ляпчевъ (д. ср): Това е държавенъ имотъ.

Х. Чолаковъ (з): Г-да! Държавниятъ имотъ въ случая ще бѣде даденъ на народа. Нѣма да бѣде даденъ на частни лица, а ще се даде на населението, което най-добре ще го стопанисва, защото е най-много заинтересовано. Въ случая има единъ фактъ, който не може да се остави безъ внимание отъ страна на Народното събрание. Той е, че министерството е изпратило анкетна комисия тамъ. Може да не е имало коронни сѣднинъ въ тая комисия, но е имало хора, които сѣ дали своето мнение, и азъ съ чиста съвѣсть ще вдигна ръка да дамъ този имотъ на едно село, което го е притежавало въ миналото, за да го отърва отъ разпрани.

Н. Стамболиевъ (з): Не се дава на частни лица, а се дава на едно село.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиановъ.

М. Дилиановъ (з): Г. г. народни представители! Въпросътъ до известна степенъ е принципенъ, защото отъ лесовѣдитѣ има едно искане, всичкитѣ гори въ страната да станатъ държавни, за да може да се образуватъ отъ тѣхъ по-големни комплекси, ревири, лесничейства, стопански единици, за да могатъ да се стопанисватъ правилно, защото нашата страна отива къмъ обезлесяване. Това е едно искане, предявявано много пѣти и обсъждано въ Народното събрание въ 1922 г., въ 1926 г. и т. н. По този принципъ въпросъ нѣма да говори, а ще говоря по въпроса, който се докладва.

Въ нашата страна съществуватъ така нареченитѣ общински балталѣци. Всѣка община се стреми да има балталѣкъ и въ последно време общинитѣ почнаха да измѣняватъ своето отношение къмъ тия балталѣци: вмѣсто да ги унищожаватъ, започнаха да ги запазватъ. Навремето сѣ съществували общински балталѣци, но понеже нѣкои сѣ желали да ги заграбятъ, тѣ сѣ ги прехвърляли на държавата, за да ги запазятъ. Има такива случаи на нѣколко мѣста. Сега общинитѣ искатъ да имъ се върнатъ балталѣцитѣ. Досега държавата ги е експлоатирала и е получавала приходитѣ отъ тия балталѣци. Щомъ има анкета отъ Министерството на земледѣлието, която установява, че тая гора действително е била балталѣкъ на селото, азъ съмъ на мнение тя да се върне на селото, още повече, че държавата се стреми да се освободи отъ маломѣрнитѣ гори, защото не може да ги стопанисва правилно, не може да издържа за тѣхъ специална стража и специални лесничей. Когато тия гори сѣ държавни, тѣ се атакуватъ отъ околнитѣ села, които желаятъ да ги иматъ по законенъ пътъ, вмѣсто да ги унищожаватъ по беззаконенъ пътъ. По-добре ще се пазятъ тия балталѣци, ако се дадатъ на общинитѣ, затуй азъ спокойно ще вдигна ръка да се даде тая гора на селото.

Г. Ляпчевъ прави въпросъ да се заплати гората. Ако искате, решете да се заплати, но тѣ сѣ плащали подъ формата на годишни етати и нѣма защо сега да искаме единъ дишъ-хакъ отъ тия хора.

А. Ляпчевъ (д. ср): Вие откривате врата за процеси. Щомъ казвате, че е балталѣкъ, ще трѣбва да доказватъ, кой на какво пространство отъ този балталѣкъ е ималъ право. Освободете хората отъ нови процеси и кажете, че гората е държавна.

С. Таковъ (з): Най-напредъ е била общинска, а после държавна.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Ляпчевъ (д. ср): Щомъ гората е балталѣкъ, тогава ще има процеси. Гората е държавна, отпустнете я по реда, който е опредѣленъ — съ законъ. Държавата е стопанинъ на тоя имотъ. (Възгласения отъ мнозинството) На добъръ часъ! Азъ не мога да се боря съ васъ!

Х. Чолаковъ (з): Нека туй ни е грѣхътъ, че сме дали на едно село 1.000 декара гора.

Нѣкой отъ земледѣлицѣ: Когато вие управлявахте, на-рушихте реда по 100 пѣти.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Прави се най-напредъ едно формално възражение отъ г. Данаиловъ — че най-добре би било, когато се отстъпва държавенъ имотъ, той да се отстъпва съ законъ. Много желателно е това, но азъ съмъ билъ свидетелъ тукъ на всички отстъпвания на гори, за да не можете да ми кажете, че нѣкога се е процедирало другояче. Горитъ сѣ раздавани отъ Народното събрание винаги по този начинъ — чрезъ прошетарната комисия.

М. Дилиановъ (з): Баташкитъ гори сѣ дадени така.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Хубаво ли е това?

Министър-председател Н. Мушановъ: Значи, което е било хубаво за другитъ, става нехубаво за насъ. Добре — това да го констатираме.

Не казвамъ, че грѣшкитъ трѣбва да продължатъ. Азъ само констатирамъ, защото се повдигна въпросъ отъ г. Данаиловъ и отъ г. Ляпчевъ. Каточели тия въпроси сѣ се разрешавали досега тъй, както тѣ казватъ, а ние сега правимъ изключение. Гори и държавни имоти сѣ се раздавали, и то много щедро, отъ Народното събрание.

А. Ляпчевъ (д. ст): Винаги презъ моето управление държавнитъ имоти сѣ се раздавали отъ Министерството на земледѣлното тъй, както казвамъ. Колчемъ пжти съмъ билъ тукъ и сѣ раздавани държавни имоти, азъ съмъ зашицавалъ тоя начинъ на раздаване. Ако се е случило нѣкога да не съмъ билъ тукъ и да е станала грѣшка, това ме значи, че вие ще трѣбва да я следвате.

Министър-председател Н. Мушановъ: Не Ви оспорвамъ заинтересоваността по въпроса, но азъ искамъ да кажа, че никога тукъ не е ставало отстъпване на държавни имоти съ законъ.

А. Ляпчевъ (д. ст): Много пжти, г. Мушановъ, презъ мое управление като министър на земледѣлното.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Ляпчевъ!

Министър-председател Н. Мушановъ: Чакайте да се разберемъ. Азъ прегледахъ преписката и виждамъ, че това е единъ случай много интересенъ и затуй нека се разберемъ.

Редътъ досега за даване държавни имоти може да не е добъръ. Най-правилното е да става чрезъ законъ. Но за менъ бѣше важно да констатирамъ, че това нововъведение — да даваме държавни имоти така — не е наше. Винаги досега е било така.

А. Ляпчевъ (д. ст): Не е било винаги.

Министър-председател Н. Мушановъ: Сега, тукъ има другъ въпросъ, г. г. народни представители. Когато с. Борима имаше споръ съ държавата, другитъ села мълчаха, защото искаха да взематъ дѣлъ въ тая гора. Но тукъ има нѣщо, което ми прави впечатление и което трѣбва да се разясни, защото този прецедентъ действително е най-опасниятъ. Почитаемата прошетарна комисия, за да може да се освѣтли по въпроса, е избрала измежду членоветъ си една анкетна комисия. Тази анкетна комисия е била изпратена на самото мѣсто — чета протокола ѝ и виждамъ имената на нѣкои отъ членоветъ ѝ, като г. Савовъ и двама души нечетливо подписани. Вижте какво е казано въ мотивитъ къмъ протокола на тая анкетна комисия — нѣщо, което именно е много опасно. Анкетаторитъ разпитватъ нѣколко души свидетели и по тѣхно убеждение, следъ разпита на свидетелитъ, казватъ следното: (Чете) „Комисията, следъ разпита на свидетелитъ — еди-кои-си — „дохожда до убеждение, какво действително въпросната гора е била собственостъ още отъ турско време на с. Борима“. — Комисията не може да направи това, г. г. народни представители. Ако ние усвоимъ този прецедентъ, тогава всички съдебни решения, които съществуватъ по дѣла за гори между села, ще можемъ да ги унищожимъ. Като прочетохъ протокола на тази анкетна комисия, азъ виждамъ, че е опасна тая практика, ако я възприемемъ, защото тогава ще си направимъ беля. Знаете какво е споръ между села за гори.

Х. Чолаковъ (з): Стрелятъ се, ставатъ убийства.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ще задоволишъ едно село, но ще викнатъ три. Тази практика, за установяване чрезъ разпитъ на свидетели кому принадлежи собствеността, е погрѣшна и опасна. Ето защо азъ съмѣтамъ, че ще трѣбва да се подири начинъ, за да излѣземъ отъ това положение. При разрешаването на такива работи азъ искамъ да бждемъ внимателни, защото ако установимъ еднѣ такава практика, ще си създадемъ бели, отъ които нѣма да можемъ да се отървемъ. Казано е тукъ, че е мешеликъ. Най-напредъ е било написано 1500 декара, следъ това съ червено мастило е поправено 2500.

Докладчикъ М. Райковски (з): То е за едно село.

Министър-председател Н. Мушановъ: Може туй да е вѣрно, но самиятъ фактъ, че тукъ има поправка съ червено мастило, показва, че е несериозна работа. Азъ не се съмнявамъ въ г. г. анкетаторитъ: тѣ сѣ почтени хора, чистосърдечно сѣ направили това, но ви казвамъ най-откровено, че съ тия работи, които ставатъ, единъ денъ ние ще си навлѣчемъ пакостъ.

М. Дилиановъ (з): Въ решението на прошетарната комисия се казва, че се отстъпва държавна гора, а не се повърща.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ ви чета протокола на анкетната комисия. Такива въпроси, обаче, ние не можемъ да разрешаваме съ разпити отъ анкетни комисии. Ние трѣбва да приемемъ фактитъ както сѣ — че тая гора принадлежи на държавата...

Х. Чолаковъ (з): Така.

Министър-председател Н. Мушановъ: ... и тогава да се разгледа въпросътъ дали тая гора трѣбва да се даде на селанитъ, въ каква пропорция да се раздаде тоя мешеликъ между тритъ села и дали трѣбва да се даде срещу заплащане или безплатно.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Отговорността ще вземе правителството.

Министър-председател Н. Мушановъ: Отговорността ще вземе правителството, а нѣма да се решава тоя въпросъ по разпитъ на свидетели и по мнението на анкетната комисия.

Х. Чолаковъ (з): И по обществения интересъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ако се приеме, че гората е на с. Борима, тогава другитъ села, Голѣма, Желѣзна и Старо-село, ще взематъ имотъ отъ с. Борима, а нѣма да го взематъ отъ държавата, както е мотивирано въ протокола на анкетната комисия, която изкарва, следъ разпита на свидетелитъ, че тая гора била на с. Борима.

Ето защо азъ бихъ молилъ този въпросъ да отиде въ Министерството на земледѣлното, г. министърътъ на земледѣлното да го изучи, да види какви сѣ нуждитъ, какъ ще се разпредѣли гората между тритъ села и следъ това ще дойде въпросътъ за оценката. Имали сме много случаи, когато сѣ раздавали държавни гори; имаме скандални истории съ раздаването на държавни имоти, особено на гори, отъ страна на Народното събрание. Да не разгрѣщамъ сега историята отначало.

Азъ съмъ убеденъ, че селанитъ, на които държавата, съобразно нуждитъ имъ, може да имъ даде държавна гора нѣма да искатъ тя да имъ се хариже и ще могатъ да ѝ платятъ по една малка оценка. Всетаки и този въпросъ, за плащането, въ какъвъ размѣръ да се плати, най-добре ще може да го разреши Министерството на земледѣлното, което, знаейки работата си, съ помощта на съответнитъ си органи ще го изучи. Но така да се решава въпросътъ отъ прошетарната комисия, възъ основа на тоя протоколъ (Показва го) на анкетната комисия, която, следъ разпита на свидетелитъ, е установила, че гората не била държавна, а на с. Борима, ще създадемъ единъ опасенъ прецедентъ. Съмѣтамъ, че г. министърътъ на земледѣлното ще разреши най-правилно въпроса.

Докладчикъ М. Райковски (з): Да дамъ нѣкои обяснения, г. министър-председателю.

Министър-председател Н. Мушановъ: Добре, дайте ги.

С. Момчилов (нац. л. о): (Към докладчика) Вие докладвате Ваши работи. (Възгласения от нѣкои земеделци)

Нѣкой от земеделците: Той (Сочи докладчика) не е адвокатъ.

М. Дилианов (з): Той най-добре познава работата.

Х. Чолаков (з): (Към С. Момчилов) Кажете съ какво е заинтересован докладчикът?

Докладчик М. Райковски (з): Г. г. народни представители! Истината е, че с. Борима притежава всички документи за тая гора.

Н. Пждарев (д. сг. Ц): Значи, ще разрешаваме спорове!

Докладчик М. Райковски (з): Ето ви турски тапия (Показва ги). Гората е балтакъ на с. Борима.

Председателстващ Н. Захариев: Народното събрание, г-да, има да разреши един въпрос: дали да одобри решението на прошетарната комисия да се отстъпи държавната гора на въпросните три села, или не.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ моля да се изпрати въпросътъ въ Министерството на земеделието и държавните имоти, което, знаейки, че гората е държавна, ще даде мнението си какъ да се разпредѣли тя — 1.500 декара ли да се дадатъ, 2.500 декара ли, както е поправено въ преписката, или друга нѣкоя цифра.

К. И. Кирков (д): Както стана въ Карловско между селата Бая и Маджаре.

Министър-председател Н. Мушанов: То, изучавайки положението и нуждитъ на съответните села, ще може да каже какъ да се разпредѣли гората и дали да се тури известна оценка на декаръ. Това ще бѣде най-правилното.

И. Велчев (з) и **А. Буков** (з): Министерството е дало мнение.

Министър-председател Н. Мушанов: Убеденъ съмъ, че министерството не е видѣло мотивировката на анкетната комисия.

М. Дилианов (з): Ние не обръщаме внимание на нея.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ съмъ противъ тази практика — да се пращатъ анкетни комисии.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърътъ на земеделието и държавните имоти.

Министър Д. Гичев: Г. г. народни представители! Министерството на земеделието, когато дава мнение въ такива случаи, първото нѣщо, което иска да знае, то е, дали съ откъсването на една частъ отъ дадена държавна гора нѣма да се наруши цѣлостта на гората и да се попрѣчи на нейното стопанисване. Ако това не става, ние обикновено се съгласяваме. такива части да бѣдатъ откъснати и да се предадатъ на общини. Вѣрно е, че този случай е единствениятъ, където нашето министерство по свой починъ не е назначило комисия, която да направи оценка. Въ този случай ние сме се ржководили отъ други съображения, че е имало частни лица, които сѣ завели дѣло — и това обстоятелство трѣбва да се знае — и сѣ спечелили гората като своя. Впоследствие общината води дѣло и спечелва, че частъ отъ гората е нейна. Вѣрно е, че Народното събрание е, което ще реши дали да дадемъ гората безвъзмездно или срещу плащане, тогава, много естествено, не анкетната комисия, избрана отъ Камарата, а съответните държавни органи — горската и данъчната власти — сѣ тѣзи, които трѣбва да дадатъ една оценка, да посочатъ какво горе-долу би трѣвало да плати общината, и, вънъ отъ това, да се види каквъ пай трѣбва да получатъ съответните общини отъ тази гора, която отстъпваме, за да има по-голяма справедливостъ и най-важното, за да се отговори на действителните, на истинските нужди на тѣзи общини, които искатъ да получатъ този подаръкъ. Ние по начало казваме, че на насъ нищо нѣма да ни се бърка за правилното стопанисване на останалата гора, ако той

комплексъ отъ 1.500 — 2.000 декара бѣде откъснатъ отъ нея. Ако Народното събрание смѣта, че това трѣбва да стане следъ едно предварително разпредѣление отъ една специална комисия и че трѣбва да се посочи една оценка, много правилно ще бѣде да се вземе решение да се върне преписката въ Министерството на земеделието за изпълняване именно на тия две нѣща.

И. Велчев (з): Като се иматъ предъ видъ нуждитъ на селата.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Понеже уважаемиятъ г. Лячевъ се обръна и къмъ мене, азъ трѣбва най-напредъ да заявя, че по тая преписка не съмъ запитванъ, защото е въ ресора на Министерството на земеделието.

А. Лячев (д. сг): При разглеждане на прошения Вие трѣбва да бѣдете винаги тукъ.

Министър С. Стефанов: Така. — И сега, понеже присъствамъ, азъ дължа да заявя — както се съгласихме съ г. министъра на земеделието — че по принципъ ние не можемъ да се съгласимъ да се отстъпватъ такива голѣми комплекси гори безплатно. Може-би по стопански съображения да се направи преценка, че това отстъпване не прѣчи на правилното стопанисване на останалата частъ отъ гората и туй отстъпване може да стане, но то трѣбва да стане по установения редъ и на всѣка цена срещу заплащане. Какво трѣбва да бѣде това заплащане — ще се опредѣли отъ една комисия въ Министерството на земеделието, въ която азъ предлагамъ да има представителъ и на финансовата власт, за да не се допусне прецедентъ да се отстъпватъ държавни гори безплатно. Азъ мисля, че и г. министърътъ на земеделието е съгласенъ съ това.

Министър Д. Гичев: Нѣкъде може да се отстъпи държавна гора и безплатно.

Министър С. Стефанов: При дребни случаи.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Стойне Ризовъ.

С. Ризов (з): Отъ разискванията по този докладъ на прошетарната комисия, специално за тази гора, разбирамъ, че не се схваща правилно въпросътъ: общинските гори сѣ ли на общините, или и тѣ сѣ държавни? Ние тукъ имаме следния случай: държавна гора не се отстъпва на частно лице за частна собственостъ, а се отстъпва за използване на община.

М. Дилианов (з): За вѣчно ползуване.

С. Ризов (з): Споредъ мене, всичките общински гори сѣ държавни. Никоя община нѣма нито нотариаленъ, нито крепостенъ актъ, нито тапия, че общината е юридическо лице, което притежава гори.

Г. Говедаров (д. сг): Има, има — не ги знаешъ.

С. Ризов (з): Какво искаме да отстъпимъ сега? Ползуването отъ държавна гора на общини. Ние не прехвърляме собствеността, а прехвърляме дохода. Селяните отъ известна община плащатъ етатитъ на общинските сѣчища и си взематъ материала; същевременно, ако се даде отъ държавата гора за използване, плащатъ си такситъ на държавата и си взематъ материали. Моля ви се, какво ние даваме сега на тия села? Отстъпваме имъ ползуването — вмѣсто да е държавно, ще бѣде общинско. И ние сега ще ги караме да плащатъ на държавата, за да стане ползуването общинско! Гората пакъ ще си бѣде държавна. Народътъ е държавенъ, гората е държавна — все сѣщо. (Смѣхъ) Какъ ще продаваме държавни гори на общини съ пари?

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ искамъ да обръна внимание на единъ въпросъ, който не зная дали го схванаете. Анкетна комисия, следъ разпитването на свидетели, взема решение, че този имотъ е на село Борима, когато той е държавенъ и държавата ще го даде.

Министър Д. Гичев: Това е докладът на анкетната комисия, обаче решението на прошетарната комисия е да се отгъсти държавен имот.

Министър-председател Н. Мушанов: Обаче комисията прави разпределянето на тая гора между тия общини при убеждението, че с. Борима е собственик на гората преди държавата и затуй му дава по-голямата част, а не разпределя гората съответно с нуждите на трите села.

Затуй, когато Министерството на земледелието изучи въпроса от гледище, че имотът е държавен и какви нужди имат селата, то ще я разпредели по правилно.

И. Велчев (з): По 100 л. на декаръ.

Председателстващ Н. Захариев: Ще гласуваме.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Какво?

Председателстващ Н. Захариев: Предложението на г. министър-председателя.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Моля Ви се! То не се гласува, а се оттегля прошениято.

Министър-председател Н. Мушанов: Не се оттегля, а се изпраща във Министерството на земледелието.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Пакъ лошъ прецедентъ!

А. Буков (з): Ако сж собственици, защо ще плащатъ?

Н. Стамболиев (з): Нѣма нужда да се гласува решението на комисията, защото то пропада, а напротивъ — по предложение на г. министър-председателя прошениято се връща обратно, за да се препрати във Министерството на земледелието.

Х. Чолаков (з): За ново разпредѣление.

Председателстващ Н. Захариев: По предложение на г. министър-председателя, заявлението на жителитѣ на с. с. Борима, Старо-село и Голѣма-Желѣзна, Троянско, се препраща на Министерството на земледѣлието.

Докладчикъ М. Райковски (з): Онзи, който познава работитѣ, съ чиста съвѣсть ще вдигне рѣка за решението на прошетарната комисия. Гробищата на с. Борима сж на 150 м. отъ гората. Кокошкитѣ на хората се вардятъ да не попаднатъ въ гората. Азъ не мога да разбера какъ държавата на частни лица опрощава глоби по 700—800 хиляди лева, а една гора да не даде на 5.000 души!

М. Дилинов (з): Изпращането въ министерството е само отъ формално значение. Нѣма защо да не се съгласишъ и ти.

Докладчикъ М. Райковски (з): Има тукъ решение на горски комисии, които признаватъ, че гората е на с. Борима.

И. Велчев (з): Естествено е привързана къмъ с. Борима. Да се гласува решението на комисията.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата докладчикътъ г. Лона Гюровъ.

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Списъкъ XI пореденъ № 2. Арсо Кръстевъ и Стефанъ Истатковъ, отъ с. Беренде, Годечка околия, и Димитъръ Аначковъ, отъ с. Прокръсте, тоже Годечка околия, сж подали молба до Народното събрание, съ която молятъ да имъ се опрости сумата 8.500 л., наложена имъ глоба по нарушение закона за лова.

Тази преписка е изпращана въ Министерството на земледѣлието и г. министърътъ на земледѣлието е далъ мнение да бѣде опростена тази глоба.

Прошетарната комисия тоже е на сжщото мнение и моли Народното събрание да бѣде опростена глобата.

Министър-председател Н. Мушанов: Защо се опрощава? По бедностъ? Ако не е по бедностъ, нѣма да опрощаваме. Трѣбва да се иска мнението на Министерството на финанситѣ да се види бедни ли сж или не просителитѣ. Защото, ако не сж бедни и опростимъ глобата имъ, тогава ще трѣбва да кажемъ, че опрощаваме всички глоби.

Докладчикъ Л. Гюровъ (д): Тѣ казватъ въ заявлението си, че сж бедни, обаче нѣма документъ.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата г. министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Министър Д. Гичев: Г. г. народни представители! При всички тия искания за опрощаване глоби, наложени по закона за горитѣ и по закона за лова, преди нашето министерство да даде мнение, пращаме преписката на съответния лесничей или горски инспекторъ да проучи въпроса. Когато се окаже, че нарушителътъ е рецидивистъ — на когото е занаятъ да нарушава закона — или е състоятеленъ човѣкъ и може да си плати глобата, мнението, което даваме, е отрицателно. При случаи на бедни или несъстоятелни хора, или когато деянието е извършено за пръвъ път, мнението за нѣкои е да се опрости глобата, за други — както е въ тоя случай — да се опрости половината глоба, а въ други пъкъ случаи — да се събере цѣлата глоба и т. н. Въ всѣки случай събиратъ се сведения, проучва се въпросътъ конкретно и най-подробно и следъ това се дава мнение на прошетарната комисия.

Въ случая нашето мнение е да се опрости половината отъ глобата.

Председателстващ Н. Захариев: Които сж съгласни да се опрости на Арсо Кръстевъ и на Стефанъ Истатковъ, отъ с. Беренде, и на Димитъръ Аначковъ, отъ с. Прокръсте, Годечка околия, сумата 8.500 л., наложена имъ глоба по нарушение закона за горитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събраниято приема.

Министър-председател Н. Мушанов: Половината ли?

А. Буков (з): Да, половината.

Председателстващ Н. Захариев: Ще се докладва по списъкъ XII пореденъ номеръ 5. Моля докладчика г. Боянъ Ангеловъ да докладва.

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Г. г. народни представители! Моля Хасанъ Смаиловъ, отъ с. Пчеларе, Харманлийско, моли да му се опрости сумата 226.336 л., наложена му глоба по закона за тютюна. Даннитѣ по преписката говорятъ следното.

Министър-председател Н. Мушанов: Я прочетете заявлението му.

А. Николаевъ (з): Има ли мнение на финансовия министъръ?

А. Буковъ (з): Отъ какво е била глобата, какъ и защо е била наложена?

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. докладчици! Моля да се установи практика, што докладчикътъ да прави пълненъ докладъ, като, не ограничавайки се само да спомене за мнението на Финансовото министерство, даде подробни данни по фактичката страна на въпроса, за да се разбере въ какво се състои работата, та да може Народното събрание да контролира и съ знание на въпроса да гласува. Опрощаватъ се 226 хиляди лева глоба по закона за тютюна — докладвайте обстоятелствата, за да знаемъ за какво е работата.

С. Таковъ (з): Какъ му е съставенъ актътъ?

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Съставенъ му е актъ, защото е нѣмалъ преносително свидетелство. Общината е съставна. За да се иде съ макула отъ селото отъ кждето произхожда, до градъ Хасково, трѣбвало е да мине презъ централната община. Отивайки къмъ централната община, за да извади преносително свидетелство, срѣщатъ го органи на акцизната властъ и му съставятъ актъ. При единъ чисто формаленъ актъ, сждътъ се произнесълъ, че глобата трѣбва да бѣде платена. Но най-интересното е, че въ мотивитѣ на касационната инстанция се казва, че по порѣшка на адвокатъ въ самата апелативна жалба до окръжния сждъ е пропуснато да бждатъ показани свидетели за установяване времето на записване тютюна въ складовата книга на фирмата, кждето е билъ пренесенъ тютюнътъ, и сждътъ е постановилъ, че не може да влѣзе въ разбирателство на този въпросъ.

Въз основа на всички изброени обстоятелства, и въз основа на закона за тютюна, касационната жалба на тоя нещастникъ пропада.

Д. Ачковъ (нез): По същество не можемъ да се занимаваме.

А. Николаевъ (з): Министерството на финанситъ дало ли е мнение?

А. Буковъ (з): Какво е имотното му състояние?

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Министерството на финанситъ, чрезъ данъчния началникъ, е искало сведения за имотното състояние на глобения. Така събранитъ сведения говорятъ, че той има имотно състояние — движимо и недвижимо имущество — общо 3.500 л., има и 4 невръстни деца подъ 11 години.

При туй положение комисията, водима отъ установената практика, че при такива случаи трѣбва да се мине къмъ опрощаване, защото по никой начинъ не могатъ да се събератъ тия пари, единодушно реши да се опрости глобата на Молла Хасанъ Смаиловъ.

Мнението на Министерството на финанситъ е също така да се опрости глобата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Няколко думи по тоя случай. Единствениятъ мотивъ, който може да ръководи Народното събрание въ случая, е, че глобата е голѣма, и че на тоя сиромашъ и да му продадемъ имотитъ, нищо нѣма да получимъ. При една справедливостъ, съ огледъ имотното състояние на тоя човѣкъ, ...

Министъръ Д. Гичевъ: И децата му да продадемъ, не можемъ да съберемъ глобата.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: ... можемъ да решимъ да му опростимъ глобата.

Но тия аргументи, които се сочатъ тукъ, които сж аргументи на сѣда — че билъ пропусналъ да посочи свидетели въ апелативната жалба — не могатъ да бждатъ сочени и не сж основателни. Също и мотивътъ, че го били заловили между две села — та тъкмо тамъ ше го уловятъ! Иначе нѣмаше да му съставятъ актъ.

Ето защо, въ тоя случай трѣбва да видимъ какво можемъ да му опростимъ. Въ всѣки случай трѣбва да има санкция, и трѣбва да се събере частъ отъ глобата. Но най-важното сега е да се изучи имотното му състояние и, съобразно съ състоянието му, да видимъ какво можемъ да му опростимъ.

Д. Ачковъ (нез): Преносителнитъ сж най-голѣмата контрола противъ контрабандата.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: И шомъ като тъй е сложенъ въпросътъ, мене ми се струва, че ние трѣбва да отстранимъ мотивитъ, които сж ръководили комисията — че пропусналъ да посочи свидетели въ апелативната жалба, да представи доказателства и т. н. Тия въпроси насъ не ни интересуватъ. За насъ е важно, че има издадено постановление за глоба.

Ето защо, ако г. докладчикътъ е въ състояние да даде доказателства за имотното състояние на тоя човѣкъ, нека ги каже, за да видимъ какво да решимъ.

Д. Ачковъ (нез): Г. докладчикътъ има документи. Да прочете удостоверението на финансовия началникъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Да остане за идущото заседание.

Н. Стамболиевъ (з): Докладчикътъ каза, че 3.500 л. струва имотътъ му.

Д. Ачковъ (нез): Да прочете г. докладчикътъ удостоверението на финансовия началникъ.

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): (Чете) „Харманлийското околийско данъчно управление удостоверява, че по основната данъчна книга на село Пчеларе, Харманлийска околия, по подадена декларация за периода 1929/1930—1933/1934 фин. година на партия № 63 на името на Хасанъ Смаиловъ Чолевъ, отъ село Пчеларе, има записани следнитъ недвижими покрити и непокрити имоти, а именно: 1. Ниви отъ 10,7 декара, общо оценени за 4.050 л., съ поземеленъ данъкъ 35 л.“ — Въ Родопитъ е, г. Ачковъ!

Д. Ачковъ (нез): Не къмъ мене, а къмъ народното представителство се обърнете. Ачковъ не опрощава.

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): (Продължава да чете) „2. $\frac{1}{4}$ къща съ застроено мѣсто 42 кв. м. и незастроено 150 кв. м. Оценка на мѣстото 2.000 л., съ данъкъ — 5 л.; на сградата — 15.000 л., съ данъкъ — 38 л. Или обща оценка на всички имоти 21.050 л., съ данъкъ 78 л.“

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. докладчикъ, съ колко килограма тютюнъ е заловенъ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля ви се, 5 л. данъкъ плаща човѣкътъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Азъ питамъ: на какво количество тютюнъ отговаря глобата 226.000 л.? Съ колко килограма тютюнъ е заловенъ?

А. Буковъ (з): За колко килограма тютюнъ е наложена глобата?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ако тютюнътъ бѣше 5 килограма, друго е. Тия документи, които се четатъ тукъ, нѣматъ никакво значение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: За колко тютюнъ е наложена глобата?

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Ябълки съ катъръ продава човѣкътъ, г. Смиловъ! Това му е занаятътъ. Нали това питатъ!

С. Патева (з): Тая глоба на какво количество тютюнъ отговаря?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво количество тютюнъ е заловенъ, че носи контрабанда?

Д. Ачковъ (нез): Едно уяснение трѣбва за народното представителство. Никой не е противъ опрощаване на глобата, но едно уяснение трѣбва да се даде.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Докладвайте този въпросъ, г. докладчикъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Съ колко килограма тютюнъ е заловенъ?

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Ше трѣбва да се впуснемъ въ подробности, г. министър-председателю!

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Да, ще се впуснете. Ако е вѣренъ фактътъ, че той е носилъ тоя тютюнъ като представителъ или арабаджия на нѣкол фабрика, макаръ че е негова углавната отговорност, трѣбва да се види връзката му съ търговското дружество, за което е носилъ тютюна, ...

Министъръ В. Димовъ: На нѣкол фабрика може да е билъ агентъ.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: ... за да бжде осветлено Народното събрание какво прави. Защото има случаи, гдето бедни хора могатъ да бждатъ подставени, за да станатъ контрабанди въ полза на нѣкой богатъ, и по този начинъ ние действително ще отпуснемъ работата да върви и да се опрощаватъ такива голѣми глоби.

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Единиятъ максулъ е 548 кгр., другиятъ е 463 кгр.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ ще моля да се върне преписката за нова провѣрка. Но едновременно съ туй ше трѣбва да забележа, че всѣкидневно потвърждавамъ актове за едни глоби въ колосални размѣри. Въ новия законъ, който азъ приготвяхъ, тия глоби ги намалявамъ въ такива размѣри, че да могатъ да бждатъ поносими, да се събиратъ и действително да служатъ за наказание, защото днешнитъ глоби, които сж предвидени въ закона, и много други отъ по-друго естество — по фиритъ и т. н. — сж въ едни такива размѣри, че абсолютно става невъзможно държавата да събере единъ сантимъ. Азъ ви

увѣрявамъ, че отъ една година насамъ имамъ случаи да утвърждавамъ постановления за глоби до 800 хиляди лева. Това е невъзможно; това сѫ фантастични работи.

Ето защо нѣма защо да ни учудва размѣрътъ на тѣзи глоби, опрощаването на които се иска сега, защото до сега поне, отъ провѣрките, които сме имали случая да направимъ по поводъ на прошения подобни на това, които сѫ идвали до министерството, се вижда, че нищо държавата не събира, освенъ въ рѣдки случаи отъ голѣми фирми, и то като се състави актъ за 2 милиона лева, докато дойде да се събере, оставатъ 500.000 л.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Пршението на Молла Хасанъ Смаиловъ, отъ с. Пчеларе, Харманлийско, пореденъ № 5 по списъкъ № XII, се връща за мнение въ Министерството на финанситѣ.

Ще се докладва по сѣщия списъкъ пореденъ № 4.

Докладчикъ Б. П. Ангеловъ (д): Хюсеинъ Мустафовъ, отъ с. Ришъ, Преславско, иска опрощаване на наложена му глоба отъ 10.000 л. по закона за хазартнитѣ игри.

Направената провѣрка отъ министерството говори, че той нѣма абсолютно нищо, че има 4 деца отъ 11 години надолу, че му е съставенъ актъ отъ финансовата властъ за несъстоятелностъ, съ който се констатира, че не притежава абсолютно нищо.

Даденото мнение отъ Финансовото министерство е да му се опрости глобата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѫ съгласни да се опрости на Хюсеинъ Мустафовъ, отъ с. Ришъ, Преславска околия, сумата 10.000 л., наложена му глоба съ постановление № 22/1927 г. на преславския данъченъ

началникъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Моля заседанието да се вдигне за вторникъ, съ следния дневенъ редъ:

1. Второ четене законопроекта за плащане обезщетения и даване награди на земеделскитѣ стопани при загуби, причинени отъ епизоотинтъ.

2. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ (Карловски, Ямболски, Горноорѣховски и Чирпански).

3. Докладъ на прошетарната комисия.

4. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

5. Първо четене законопроекта за допълнение чл. 1, алинея първа, отъ закона за адвокатитѣ — предложението на Христо Манафовъ.

6. Второ четене законопроекта за етажната собственостъ.

7. Второ четене законопроекта за кариеритѣ.

А. Аврамовъ (з): Азъ правя предложение да се тури въ дневния редъ и законопроектътъ за обезщетяване на стопанитѣ, които сѫ пострадали отъ рѣжда.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на г. министъръ-председателя, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 18 м.)

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретаръ: **Н. ГАВРИЛОВЪ**

Замѣстникъ-секретаръ: **Б. МЕЛНИШКИ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**